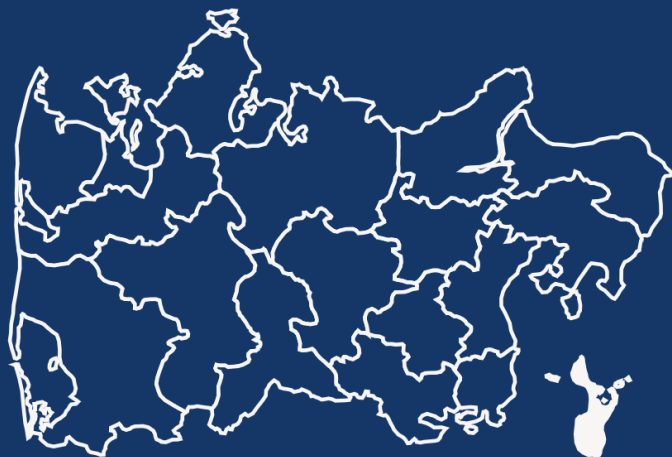

Erhvervsudvikling i Samsø Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

Juni 2023

Indhold

---

1. Forord og sammenfatning	3
2. Temaafsnit om detailhandel	8
3. Temaafsnit om fødevaresektoren	15
4. Beskæftigelse og specialisering	23
5. Iværksætteri og virksomhedsbestand	28
6. Vækstvirksomheder og eksport	36
7. Profilanalyse – highlights	40

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Denne rapport er fjerde udgave af kommune-rapporterne om erhvervsudvikling i Midtjylland¹ – rapporter der tager temperaturen på det lokale erhvervsliv i de 19 midtjyske kommuner.

Erhvervshus Midtjylland har blandt andet til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer. I den forbindelse skal kommunerapporterne danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats lokalt og regionalt, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

I lighed med tidligere udgaver indeholder kommune-rapporterne data, som beskriver strukturen af det lokale erhvervsliv – herunder data relateret til beskæftigelse, iværksætteri, udvikling i virksomhedsbestanden og eksport. Ydermere indgår der statistik over brugen af lokal erhvervs-service og specialiseret vejledning med afsæt i Profilanalyse 2023².

Dette års kommunerapporter indeholder desuden to nye sektorfokuserede kapitler, der med et bredt udsnit af data går i dybden med henholdsvis fødevaresektoren og detailhandlen. Samtidig har kommunerne bidraget med et overblik over de initiativer og indsatser, der er iværksat lokalt for at styrke de to sektorer.

Fødevaresektoren og detailhandlen er to af de vigtigste sektorer for økonomisk vækst og beskæftigelse i de Midtjyske kommuner, hvorfor lokale indsatser og initiativer rettet mod disse sektorer har stor betydning.

Fødevareinnovation, bæredygtig fødevareproduktion og klimavenlige produktionsmetoder er forbundet med et stort fremadrettet potentiale for yderligere styrkelse af fødevaresektoren som midtjysk styrkeposition.

Detailhandlen spiller en central rolle i forhold til bosætning, tiltrækning af turister og besøgende til området og bidrager til at øge efterspørgslen efter lokale produkter og tjenester. Sektoren gennemgår imidlertid en digital transformation, som kræver omstilling hos de eksisterende virksomheder og samtidig giver et stort forretningsmæssigt potentiale.

Vi er taknemmelige for kommunernes bidrag, da dette skaber grundlag for inspiration og videndeling på tværs af kommunerne og potentielt også udvikling af nye erhvervs-strategier, initiativer og partnerskaber til gavn for det lokale erhvervsliv.

Tværkommunalt samarbejde samt et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og erhvervshuset med henblik på at styrke erhvervsfremmeindsatsen er vigtig. Kommunerapporten skal i den henseende være facilitator for yderligere samarbejde, da den giver indblik i det lokale og tværkommunale potentiale og aktuelle udfordringer.

Gennem rapporten sammenlignes udviklingen i Samsø Kommune med hele Region Midtjylland, resten af landet og en gruppe af sammenligningskommuner.

Sammenligningskommunerne er Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Lemvig Kommune og Skive Kommune.

God læselyst
Bestyrelsesformand Ib Lauritsen
Direktør Erik Krarup

¹ 2020, 2021 og 2022.

² Profilanalyse 2023.

Sammenfatning - erhvervspræstationer

Erhvervsmålingen tegner på flere punkter et positivt billede af erhvervsudviklingen i Samsø Kommune gennem de seneste år.

Den private beskæftigelse er især fra 2020 til 2021 steget markant. Derudover har der gennem alle årene fra 2017 til 2022 været flere virksomheder, som er tilflyttet end fraflyttet Samsø Kommune.

På andre parametre ligger Samsø Kommune under regionsgennemsnittet. Etableringsraten ligger for eksempel en del under niveauet for hele Region Midtjylland, og overlevelsesheden for nye virksomheder er forholdsvis lav i Samsø Kommune.

Derudover er der en meget lav andel af vækstvirksomheder og samt virksomheder med eksportaktivitet i Samsø Kommune, hvilket hænger sammen med kommunens erhvervsstruktur med mange virksomheder inden for turisme, detail og landbrug.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Samsø Kommune er steget med 9,6 pct. fra 2016 til 2021. Regionen som helhed havde en gennemsnitlig stigning på 8,2 pct.

Etableringsraten i Samsø Kommune lå på 4,1 pct. i 2021, hvilket er lavere end regionsgennemsnittet på 5,5 pct.

Der flyttede i 2022 16 virksomheder til Samsø Kommune, mens der fraflyttede 11. I perioden fra 2017 til 2022 havde Samsø Kommune en nettotilflytning på 77 virksomheder.

Den samlede virksomhedsbestand i Samsø Kommune er steget fra 355 i 2016 til 368 i 2021.

I Samsø Kommune er andelen af eksportvirksomheder 12 pct. 2021, hvorimod andelen ligger på 21-22 pct. i både regionen og hele landet.

Sammenfatning - erhvervsstruktur

Erhvervsstrukturen på Samsø er i høj grad domineret af landbrug. Selvom der fra 2016 til 2021 har været et fald i beskæftigelsen inden for landbruget, er det stadig den branche, som beskæftiger flest private årsværk i 2021, og hvor Samsø Kommune har den klart største specialisering relativt til landsgennemsnittet.

Derudover spiller turismeerhverv som hoteller og restauranter samt detailhandel også en betydelig rolle for den private beskæftigelse, i Samsø Kommune. I perioden fra 2016 til 2021 er beskæftigelsen steget betydeligt inden for disse brancher, især især inden for hoteller og restauranter.

Endelig har bl.a. engroshandel oplevet en kraftig beskæftigelsesvækst de seneste år.

Udvalgte resultater fra analysen

De to største brancher – målt på beskæftigelse – i Samsø Kommune er landbrug samt hoteller og restauranter. Til sammen beskæftiger de ca. 35 pct. af alle private årsværk.

Hoteller og restauranter samt landbrug fylder hhv. 3,8 og 5,8 gange så meget beskæftigelsesmæssigt på Samsø som i en gennemsnitskommune.

Branchen hoteller & restauranter har i perioden 2016 til 2021 haft en vækst på 50 årsværk, svarende til 53 pct.

Branchen engroshandel er fra 2016 til 2021 vokset fra 33 årsværk til 76 årsværk, svarende til 130 pct.

68 pct. af de privat beskæftigede på Samsø arbejder i virksomheder med under 10 årsværk. I hele Region Midtjylland er det 32 pct.

Sammenfatning – Detailhandel og fødevaresektoren

Detailhandel og fødevaresektoren er midtjyske styrkepositioner, der spiller en vigtig rolle for de midtjyske kommuners beskæftigelse og omsætning. Særtemaerne i årets rapport giver indblik i disse erhvervs udvikling samt i de lokale initiativer, der understøtter en positiv udvikling og imødekommer udfordringer inden for detailhandlen og fødevaresektoren.

Detailhandlen i Samsø Kommune har oplevet en jobvækst de senere år, der er større end væksten i regionen. Særligt specialbutikkerne samt supermarkeder og købmænd har haft en stærk vækst i Samsø Kommune.

Fødevaresektoren er beskæftigelsesmæssigt det største ressourceområde i Samsø Kommune. Over de seneste år er sektorens beskæftigelse i kommunen gået tilbage, mens sektorens beskæftigelse er vokset i hele regionen. Nedgangen er især inden for de primære erhverv, der står for hovedparten af sektorens beskæftigelse i Samsø Kommune. På trods af den faldende beskæftigelse har sektoren formået at øge omsætningen de seneste to til tre år.

Udvalgte resultater fra analysen

Beskæftigelsen inden for detailhandel er steget med 11 pct. i Samsø Kommune i perioden 2016 til 2021. I hele regionen er beskæftigelsen steget med 7 pct. i samme periode.

Specialbutikkerne i Samsø Kommune har haft en jobvækst på 59 pct. i perioden 2016 til 2021. På regionalt plan er beskæftigelsen blandt special-butikker faldet med 11 pct. i samme periode.

Omsætningen blandt supermarkeder og købmænd er i perioden 2016 til 2021 steget fra 125 mio. kr. til 144 mio. kr., svarende til en stigning på 16 pct. For regionen som hele er det tilsvarende tal 8 pct.

I Samsø Kommune udgør fødevaresektoren ca. 34 pct. af den private beskæftigelse i 2021. I Region Midtjylland er andelen 14 pct.

Beskæftigelsen inden for fødevaresektoren er faldet med 4 pct. i perioden 2016 til 2021. I sammenligningskommunerne er beskæftigelsen faldet med 3 pct.

Omsætningen i fødevaresektoren er steget med ca. 16 pct. i perioden 2016-21 i Skive Kommune. I Region Midtjylland er omsætningen steget med 9 pct.

I 2021 lå andelen af virksomheder med eksport inden for fødevaresektoren på ca. 20 pct. i Samsø Kommune. I sammenligningskommunerne lå andelen på 25 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Temaafsnit om detailhandel

Dette temaafsnit sætter fokus på detailhandlen i Samsø Kommune.

De første sider viser udviklingen i antallet af detailhandelsbutikker samt i beskæftigelsen inden for forskellige dele af detailhandlen i både Samsø Kommune og resten af regionen.

Derefter vises udviklingen i omsætningen blandt kommunens detailhandelsvirksomheder.

Til sidst opsummeres kommunens egen vurdering af potentialer og udfordringer for detailhandlen samt de lokale initiativer, som kommunen har iværksat for at understøtte udviklingen i detailhandlen.

Stor fremgang i beskæftigelsen inden for specialbutikker i Samsø Kommune

Detailhandlen er med 105 fuldtidsbeskæftigede i 2021 en vigtig branche for beskæftigelsen i Samsø Kommune. Detailhandlen har de seneste år haft en fremgang i Samsø Kommune, som vist i Tabel 2.1. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede vokset fra 95 til 105, svarende til en jobvækst på 11 pct., hvilket er højere end jobvæksten i både regionen og hele landet.

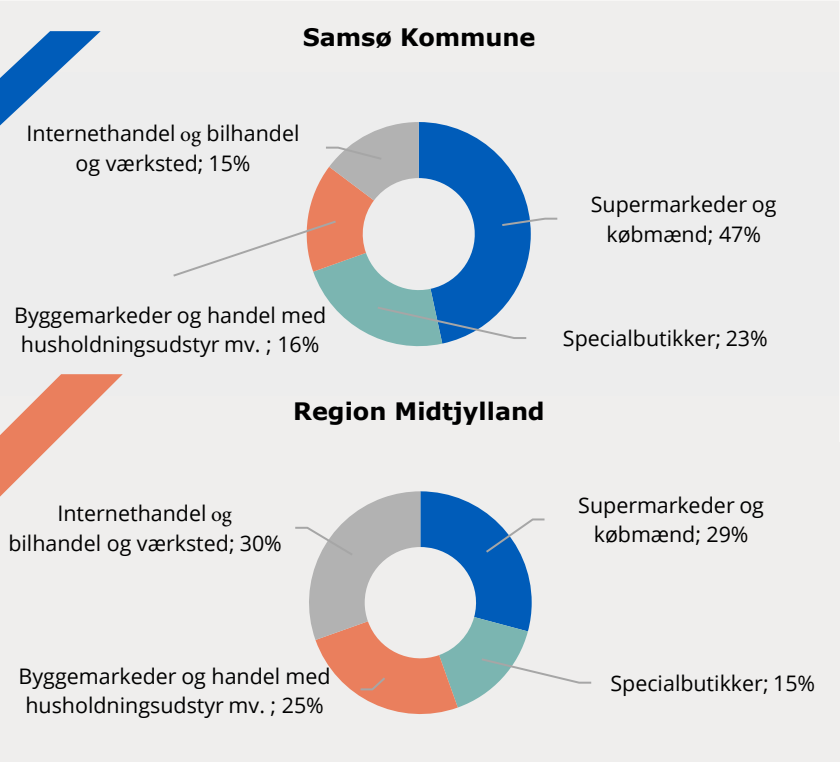
Særligt beskæftigelsen inden for specialbutikker er steget i Samsø Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede steget fra 15 til 24. I samme periode er beskæftigelsen blandt specialbutikker i Region Midtjylland faldet med 11 pct. Omvendt har der været et fald i antallet af beskæftigede inden for byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.

I 2021 arbejder 47 pct. af de beskæftigede inden for detailhandel i Samsø Kommune i supermarkeder og købmænd, jf. Figur 2.1. Som det fremgår, er denne andel væsentlig højere end regionsgennemsnittet på 29 pct.

Tabel 2.1. Antal fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel i Samsø Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021	Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland, 2016-21 (pct.)	Jobvækst hele landet, 2016-21 (pct.)
Supermarkeder og købmænd	45	43	49	9%	3%	2%
Specialbutikker	15	21	24	59%	-11%	-15%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	21	17	16	-21%	16%	7%
Internethandel samt bilhandel og værksted	14	15	15	10%	18%	15%
Detailhandel i alt	95	95	105	11%	7%	3%

Figur 2.1 Fordelingen af fuldtidsbeskæftigede inden for detail-handel, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: Supermarkeder og købmænd samt internethandel, bilhandel og værksted er slået sammen pga. Danmarks Statistiks regler for diskretionshensyn.

Samme antal detailhandelsvirksomheder som i 2016

Mens der har været en stor fremgang i antallet af beskæftigede inden for detailhandel fra 2016 til 2021 i Samsø Kommune, er antallet af detailhandelsvirksomheder konstant gennem hele perioden. I 2016, 2019 og 2021 har der været 33 detailhandelsvirksomheder i Samsø Kommune, som vist i Tabel 2.2.

Der har dog været mindre forskydninger mellem typer af detailhandelsvirksomheder i Samsø Kommune. Fra 2016 til 2021 er antallet af byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr, mv. faldet med 4 virksomheder. Omvendt er der kommet fem nye specialbutikker til i perioden.

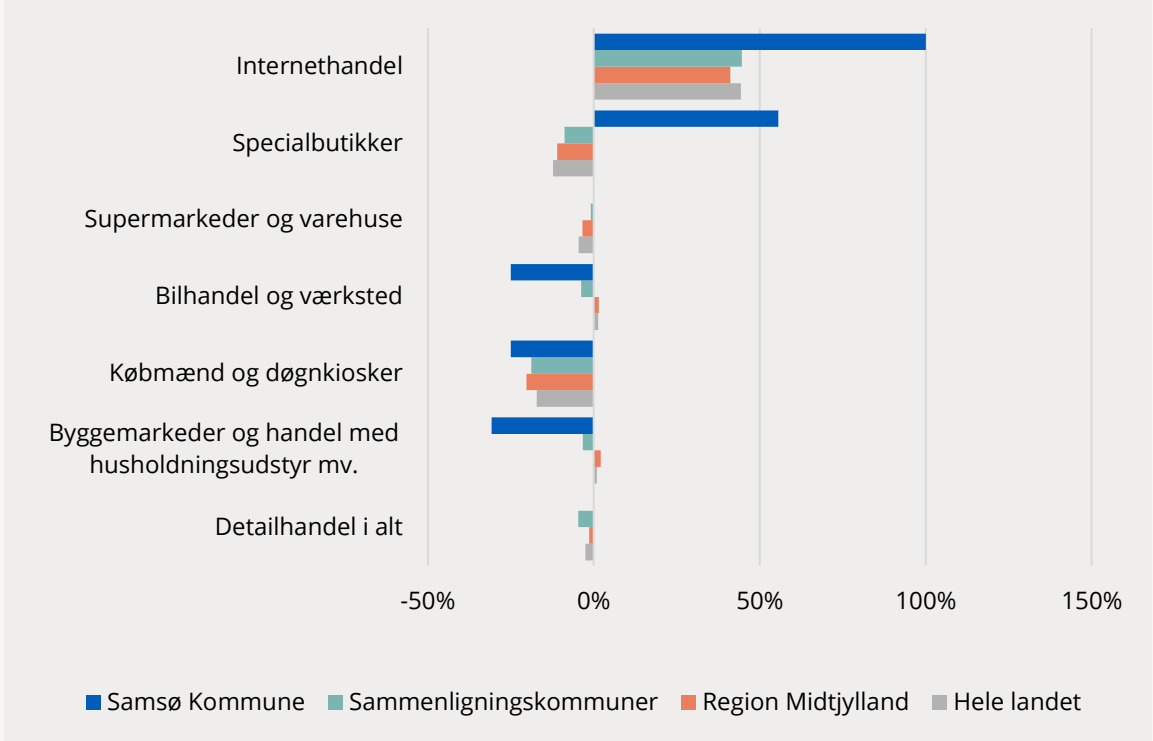
Figur 2.2. viser udviklingen i antallet af detailhandelsvirksomheder i Samsø Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Det fremgår, at særligt antallet af virksomheder inden for internethandel er vokset meget i perioden – på landsplan med mere end 40 pct., mens antallet er fordoblet i Samsø Kommune. Det beskedne antal virksomheder inden for hvert segment i Samsø Kommune gør det vanskeligt at sammenligne tallene, men det er bemærkelsesværdigt, at specialbutikker går frem i Samsø Kommune og tilbage i både sammenligningskommuner og det øvrige land.

Tabel 2.2. Antal virksomheder inden for detailhandel i Samsø Kommune, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021
Købmænd og døgnkiosker	4	3	3
Supermarkeder og varehuse	2	2	2
Specialbutik med beklædning og fodtøj	3	3	5
Specialbutik med fødevarer	1	3	3
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	5	6	6
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	13	11	9
Internethandel	1	1	2
Bilhandel og værksted	4	4	3
Detailhandel i alt	33	33	33

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.2. Udvikling i antal virksomheder inden for detailhandel, 2016-21

Note: Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Lemvig Kommune og Skive Kommune.

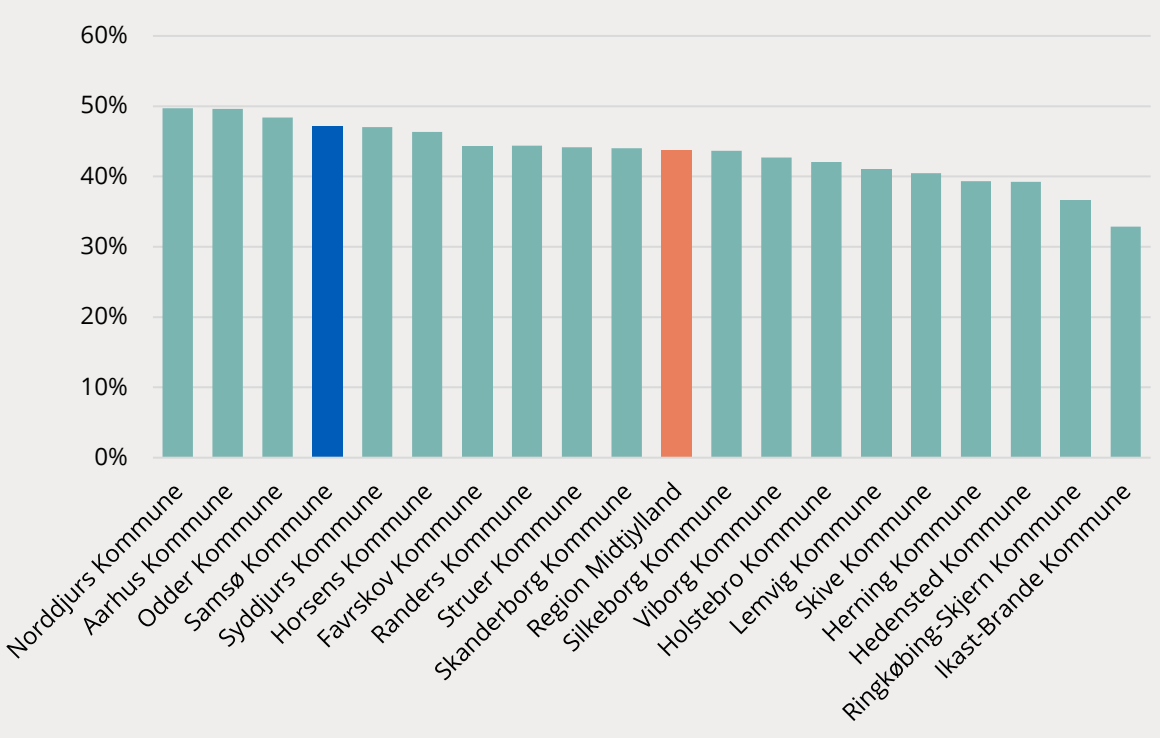
Mange unge med fritidsjobs arbejder i detailhandlen

Detailhandlen spiller en stor rolle for unge med fritidsjobs. Næsten halvdelen af de unge i alderen 13-17 år med et fritidsjob i Samsø Kommune arbejder i detailhandlen i 2021, som vist i Figur 2.3. Det fremgår, at denne andel var højere i Samsø Kommune end i regionen som helhed, men at detailhandlen beskæftiger en meget stor andel af de unge med fritidsjobs i de midtjyske kommuner.

Særligt supermarkeder og varehuse beskæftiger mange af de unge med fritidsjobs inden for detailhandel i både Samsø Kommune og regionen som helhed, som vist i Figur 2.4. Lidt over 60 pct. af de unge med fritidsjobs inden for detailhandel i Samsø Kommune er beskæftiget i kommunens supermarkeder og varehuse. Samsø Kommune adskiller sig markant fra regionen ved at have 39 pct. af de unge med fritidsjobs beskæftiget inden for købmænd og kiosker mod 8 pct. i regionen. Endvidere har har Samsø Kommune i modsætning til regionen ingen unge med fritidsjob inden for detailhandel beskæftiget i specialbutikker, byggermarkeder og handel med husholdningsudstyr mv., bilhandel og værksted og internethandel.

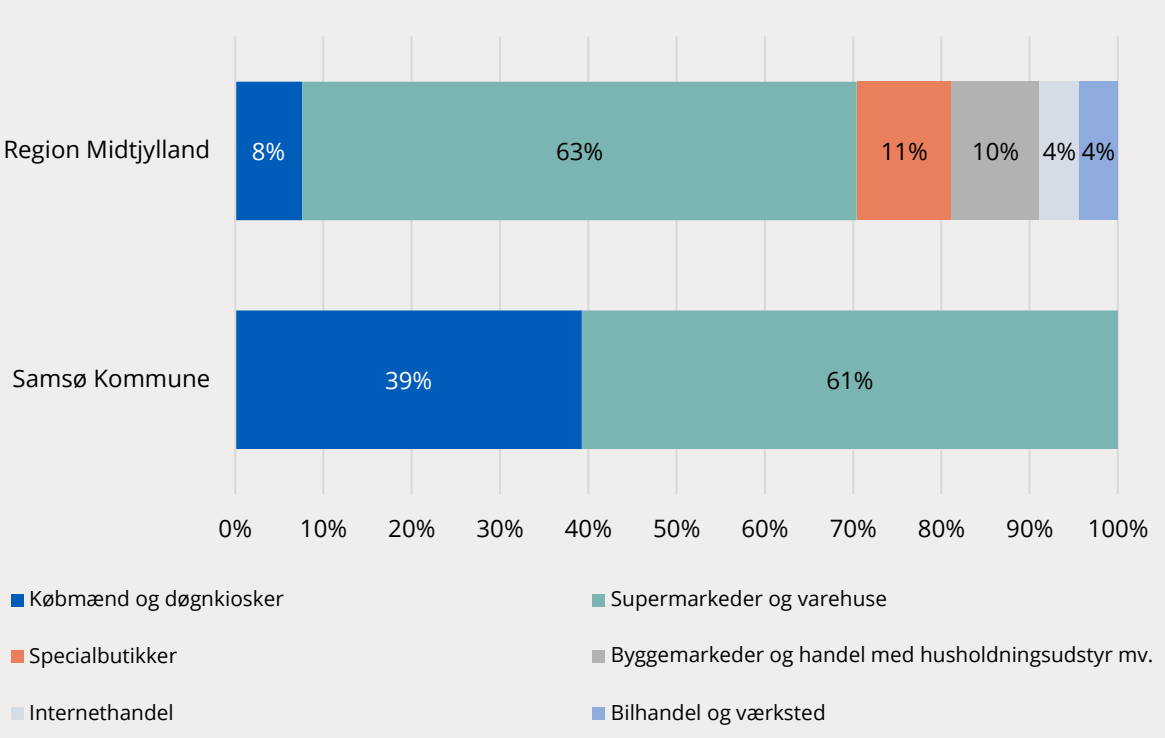
Samlet understøtter denne analyse billedet af detailhandlen som en vigtig jobskaber – også i forhold til at komme i gang på jobmarkedet.

Figur 2.3. Andel af unge (13-17 årige) i beskæftigelse inden for detailhandel, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.4. Unge (13-17 årige) fordelt på butikker inden for detailhandel, 2021

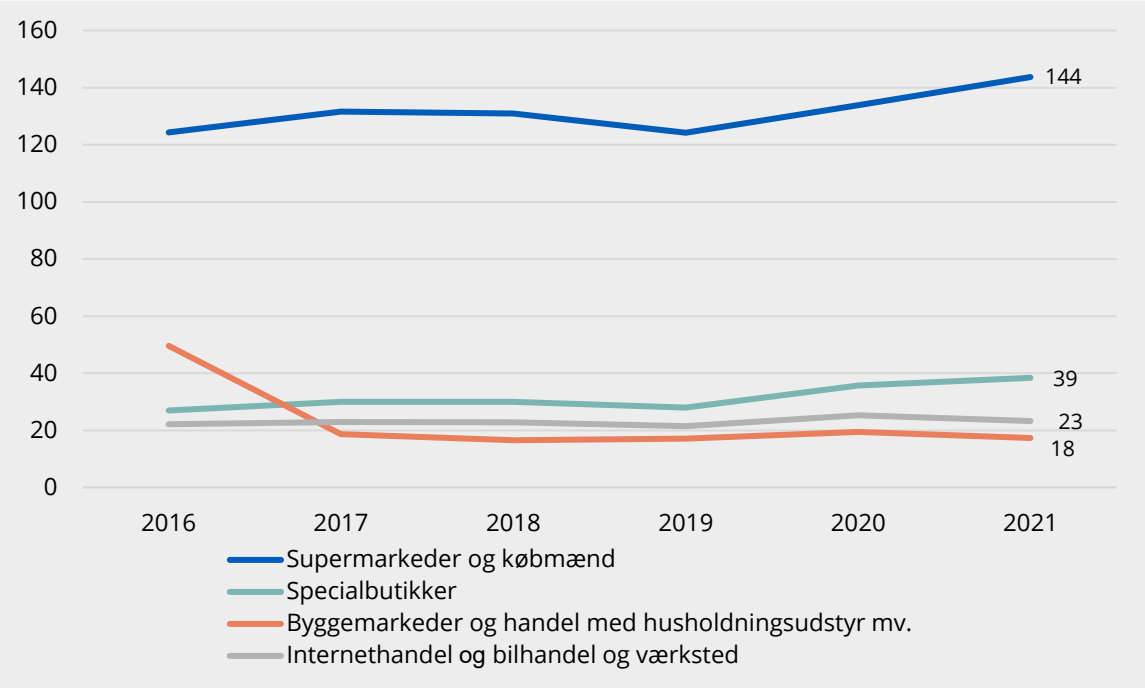
Stigning i omsætningen blandt supermarkeder og købmænd i Samsø Kommune

Den samlede omsætning for detailhandlen i Samsø Kommune er ikke vokset over de senere år. I 2016 var den samlede omsætning i detailhandlen ca. 224 mio. kr., mens den i 2021 var 223,6 mio. kr. Det dækker dog over forskellige udviklinger inden for detailhandlen, som vist i Figur 2.5.

Det fremgår, at der er en markant vækst i omsætningen blandt supermarkeder og købmænd i Samsø Kommune. Fra 2016 til 2021 er omsætningen steget fra 125 mio. kr. til 144 mio. kr., svarende til 16 pct. Der har ligeledes været en pæn fremgang i omsætningen blandt specialbutikkerne, der er steget fra 27 mio. kr. i 2016 til 39 mio. kr. i 2021. Omvendt har der været et fald i omsætningen blandt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.

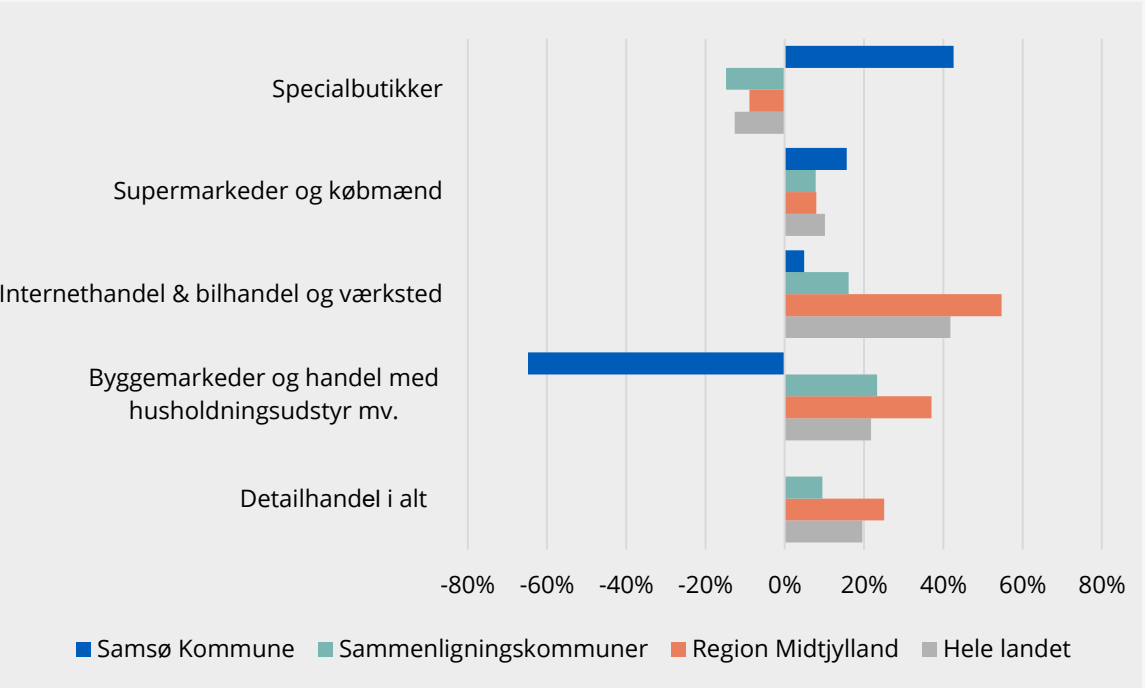
Figur 2.6. viser udviklingen i omsætningen for detailhandlen holdt op mod sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Af figuren fremgår det, at mens omsætningen blandt specialbutikkerne i Samsø Kommune er steget med lidt over 40 pct., er den faldet blandt specialbutikker i sammenligningskommunerne og regionen som hele. Der har også været en større fremgang i omsætningen blandt supermarkeder og købmænd i Samsø Kommune end blandt sammenligningskommunerne.

Figur 2.5. Udvikling i omsætningen inden for detailhandel, (mio. kr. – 2016-priser) Samsø Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser).

Figur 2.6. Udvikling i omsætningen inden for detailhandel, 2016-21

Supermarkeder og købmænd har den højeste gennemsnitlige omsætning

Opgøres den gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed, er den højst blandt supermarkeder og købmænd, som vist i Tabel 2.3. I 2019 til 2021 lå den gennemsnitlige omsætning på 26,8 mio. kr. per virksomhed i denne gruppe. Derefter følger internethandel samt bilhandel og værksted, hvor den gennemsnitlige omsætning i 2019 til 2021 lå på 4,7 mio. kr. Den laveste gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed findes blandt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.

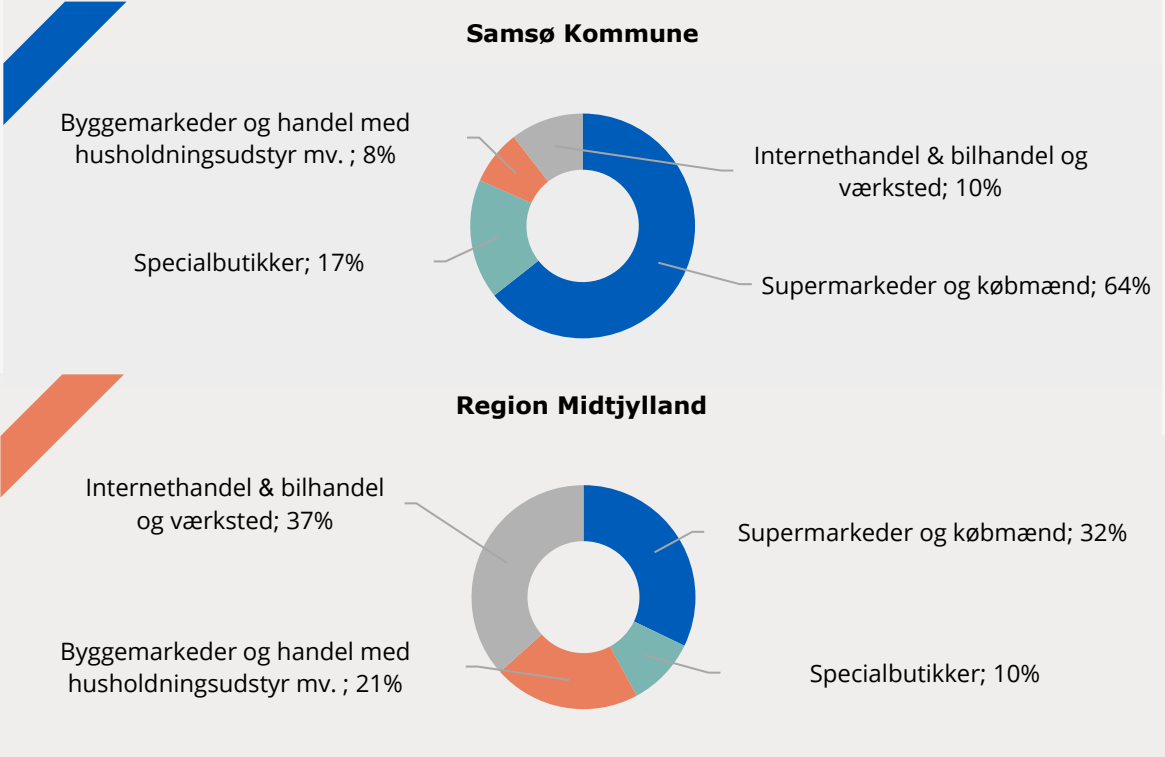
I 2021 står supermarkeder og købmænd for det største bidrag (64 pct.) til den samlede omsætning inden for detailhandel i Samsø Kommune, som vist i Figur 2.7. Herefter følger specialbutikker, der står for 17 pct. af omsætningen. På regionalt plan står supermarkeder og købmænd for en noget mindre del af omsætningen. Omvendt udgør internethandel & bilhandel og værksteder samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. en større del af den samlede omsætning inden for detailhandel i Region Midtjylland.

Tabel 2.3. Gennemsnitlig årlig omsætning pr. virksomhed, (mio. kr.), Samsø Kommune, 2016-18 og 2019-21

Butikstype	2016-18	2019-21
Supermarkeder og købmænd	21,5	26,8
Specialbutikker	2,5	2,3
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	2,0	1,3
Internethandel og bilhandel og værksted	4,6	4,7

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 2.7. Fordeling af omsætningen inden for detailhandel, 2021

Erhvervsrettede tiltag for at styrke detailhandlen i Samsø Kommune

Detailhandlens udvikling i kommunen

Detailhandlen på Samsø følger i høj grad sæsonudsvingene, der er ganske markante, fordi turisme og fødevarerproduktion er de to fremtrædende erhverv. Grundet sæsonudsving er der derfor også løbende udskiftning i de lokale detailhandlere, og der står med jævne mellemrum et butikslokale tomt i Langgade i Tranebjerg, der er øens primære handelsgade.

Efter to år med markant flere feriegæster som følge af corona-situationen var situationen i 2022 igen normaliseret, hvor der f.eks. ikke var gratis færgebilletter. Der var således færre potentielle kunder end de to foregående år. Samtidig har de stigende energipriser på kort tid medført markant stigende omkostninger for detailhandlerne, som de tilpasser sig på forskellig vis – fra energisparetiltag til reducerede åbningstider.

Strategisk indsats inden for detailhandel

Samsø Kommunes Erhvervs- og Bosætningsstrategi vedtages i 2023 efter en inddragende proces med flere borgermøder og høring undervejs. Blandt fokusområderne i strategien er 'iværksætteri og virksomheder i vækst', hvor der er et mål om at etablere relevante branche- eller emnenetværk, der kan understøtte samarbejde på tværs. Et andet fokusområde er 'turismeudvikling', hvorunder der skal arbejdes med at tiltrække flere gæster udenfor højsæsonen. Begge dele kan bidrage til omsætning i - og udvikling af detailhandlen.

Initiativer der imødekommer udfordringerne indenfor detailhandel

Samsø Kommune har fokus på byudvikling. Der er derfor iværksat en proces med byudvikling i Tranebjerg med særligt fokus på området mellem Samsø Skole og Tranebjerg Kirke, hvilket er den ene ende af Langgade, der er øens primære handelsgade. Udviklingen af området skal imødekomme flere ønsker og behov, herunder skabe mere liv ved at gøre området mere attraktivt at opholde sig i.

Initiativer der relaterer sig til e-handel

Samsø har sammen med Læsø, Langeland, Fanø og Ærø søgt erhvervsfremmemidler til et projekt, der har som et af tre hovedelementer at øge omsætningen af forskellige ø-produkter. Hensigten er at skabe et fælles præsentationsvindue som en del af turist- og visitplatformene for de fem øer, hvor lokale produkter kan sælges, og gæsternes ferieoplevelser kan på den måde generere øget omsætning i detailhandlen, ikke kun når de er på øen, men også efterfølgende.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Temaafsnit om fødevaresektoren

Det andet temaafsnit i dette års kommunerapport sætter fokus på fødevaresektorens betydning for erhvervslivet i de midtjyske kommuner.

De første sider viser, hvordan antallet af jobs og virksomheder har udviklet sig de seneste år inden for fødevaresektoren – både for sektoren samlet set og for de forskellige delområder i sektorens værdikæde.

Dernæst fokuserer afsnittet på udviklingen i sektorens omsætning, eksportvirksomheder samt nettoinvesteringer.

Til sidst giver afsnittet et overblik over kommunens initiativer for at understøtte udviklingen inden for fødevarerområdet.

Fødevarerektoren er det største ressourceområde i Samsø Kommune

Fødevarerektoren er beskæftigelsesmæssigt det største ressourceområde i Samsø Kommune. Figur 3.1. viser, at fødevarerektoren har en samlet beskæftigelse på ca. 330 fuldtidspersoner i Samsø Kommune i 2021, mens bygge/bolig, der er det næststørste ressourceområde, med ca. 180 fuldtidsjobs.

Figur 3.2 viser fødevarerektorens andel af den samlede private beskæftigelse i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med niveauet i hele regionen og på landsplan.

I Samsø Kommune udgør fødevarerektoren 34 pct. af den samlede beskæftigelse, hvilket er den næsthøjeste andel blandt de midtjyske kommuner. I regionen og hele landet udgør sektoren hhv. 14 og 12 pct af den samlede beskæftigelse i 2021.

Figuren viser også, at fødevarerektoren fylder mindst i store bykommuner som fx Aarhus og Silkeborg kommuner. Omvendt fylder fødevarerektoren mest i de mindre landkommuner som Lemvig og Samsø kommuner.

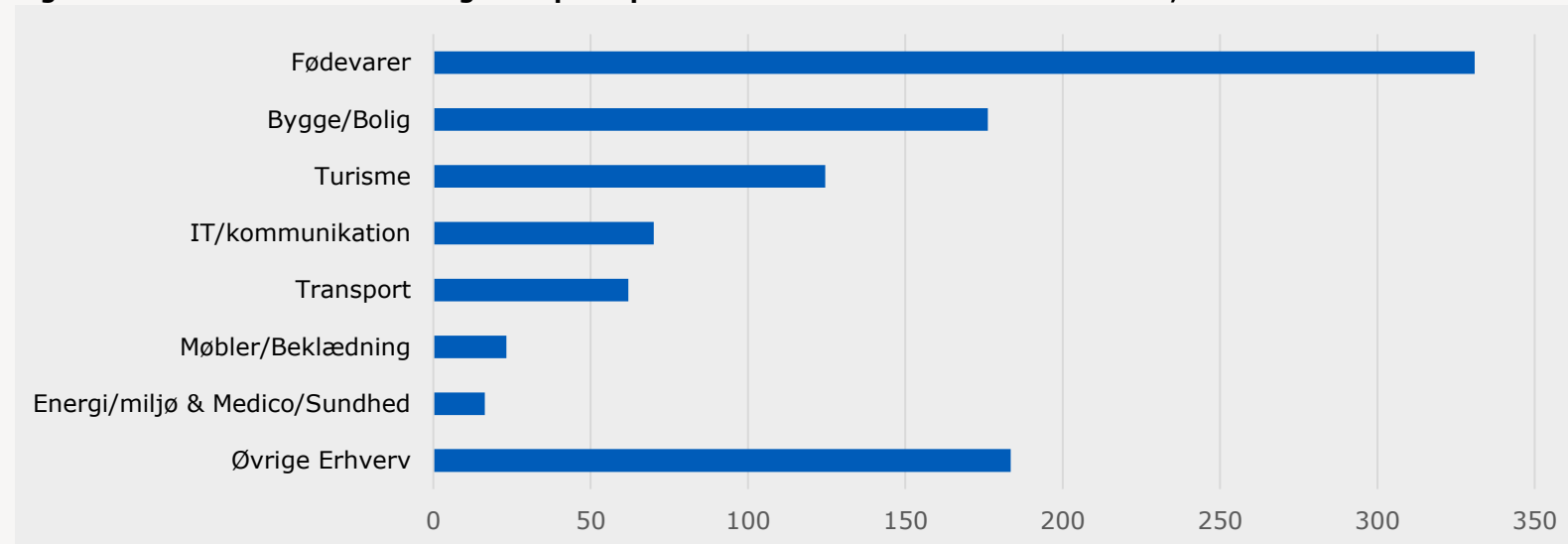
Ressourceområder

Ressourceområder er et alternativ til den officielle branchegruppering af dansk erhvervsliv, og inddeler brancherne i otte sammenhængende områder baseret på de slutprodukter, virksomhederne bidrager til. Dertil kommer *Øvrige erhverv*, der består af brancher, som ikke direkte kan relateres til et enkelt område.

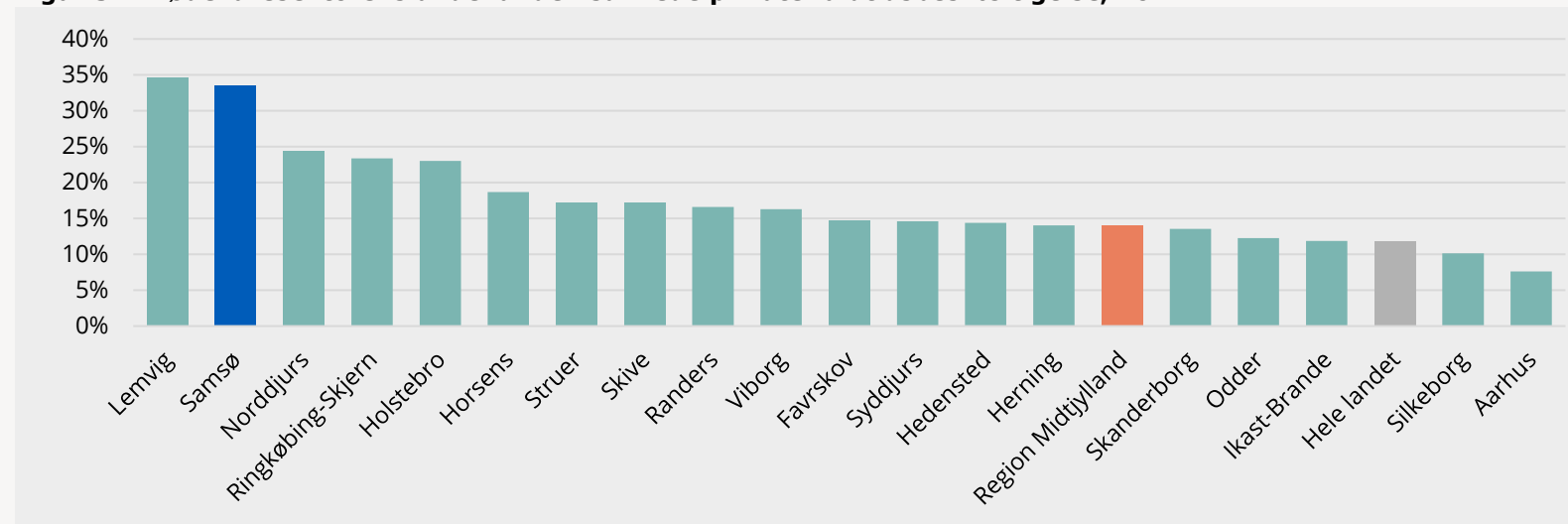
Ressourceområdet fødevarer adskiller sig derfor lidt fra branche- og klyngegrupperingen i afsnit 4, hvorfor der kan være forskelle i tallene for fødevarerektorens udvikling.

I dette afsnit opdeles fødevarerektoren i tre delområder: primære erhverv, fremstillingserhverv og støtte- og serviceerhverv. Sidstnævnte omfatter virksomheder, der fx handler med fødevarer (engros) og fremstiller udstyr til landbrugs- og fremstillingserhvervene.

Figur 3.1. Privat fuldtidsbeskæftigelse opdelt på ressourceområder i Samsø Kommune, 2021

Figur 3.2. Fødevarerektorens andel af den samlede private fuldtidsbeskæftigelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Fald i beskæftigelsen inden for fødevaresektoren

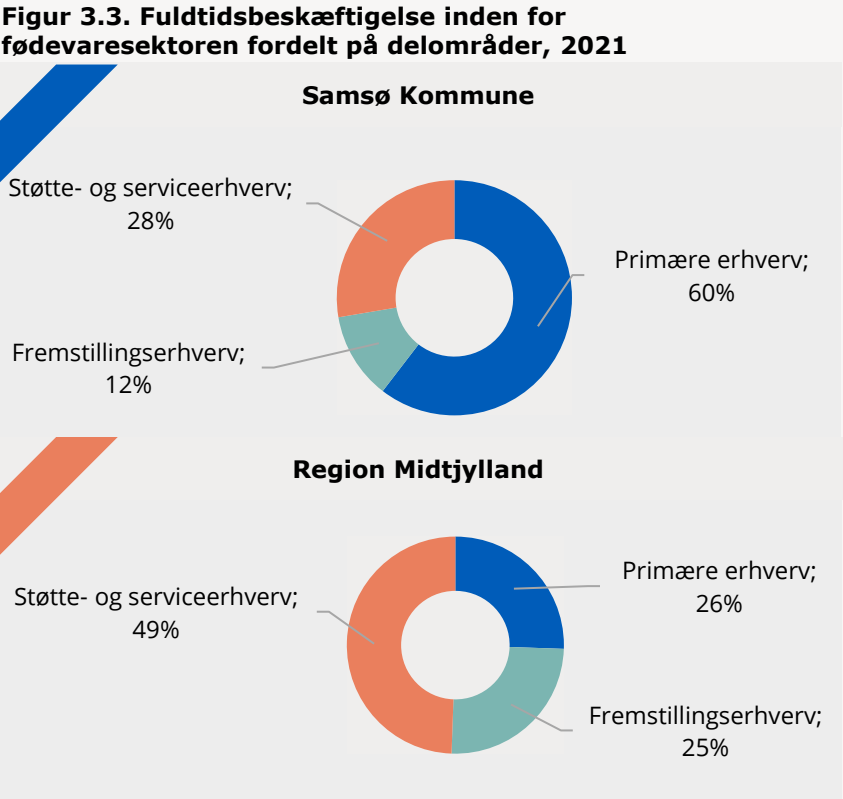
Tabel 3.1. viser udviklingen i beskæftigelsen i perioden 2016 til 2021 både for fødevaresektoren samlet og for sektorens delområder (primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv) i Samsø Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Set over hele perioden er beskæftigelsen inden for fødevaresektoren i Samsø Kommune faldet med ca. 4 pct., svarende til 14 fuldtidsjobs. Nedgangen har været størst inden for de primære erhverv, hvor beskæftigelsen er faldet med 19 fuldtidsjobs i perioden. I støtte- og serviceerhvervene er beskæftigelsen vokset. I sammenligningskommunerne er den samlede beskæftigelse også faldet. Her skyldes nedgangen, at beskæftigelsen er faldet inden for støtte- og serviceerhvervene. I regionen og på landsplan er sektorens samlede beskæftigelse vokset med ca. 4 pct.

Figur 3.3. viser, at de primære erhverv udgør 60 pct. af fødevaresektorens samlede beskæftigelse i Samsø Kommune mod 26 pct. i regionen. Omvendt står fremstillings- og serviceerhvervene for en større andel af den samlede beskæftigelse i regionen end i Samsø Kommune.

Tabel 3.1. Antal private jobs og jobvækst i fødevaresektoren opdelt på delområde, 2016-21

Delområde	Antal fuldtidsjobs i Samsø Kommune			Jobvækst 2016-21 (pct.)	Jobvækst Sammenligningskommuner 2016-21 (pct.)	Jobvækst Region Midtjylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst Hele landet 2016-21 (pct.)
	2016	2019	2021				
Primære erhverv	219	204	200	-8,6%	3,0%	0,4%	0,7%
Fremstillings- erhverv	43	37	39	-7,6%	0,1%	7,4%	5,7%
Støtte- og serviceerhverv	84	74	92	9,5%	-8,4%	4,0%	3,7%
Fødevare- sektoren i alt	345	315	331	-4,1%	-2,9%	3,9%	3,5%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Antal fuldtidsjobs inden for primære erhverv og fremstillingserhverv er estimeret i 2016 for Lemvig Kommune. Antal fuldtidsjobs inden for fremstillings- samt støtte- og serviceerhverv er estimeret i 2021 for Skive Kommune. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Skive Kommune og Lemvig Kommune. Beskæftigelsen inden for de primære erhverv og fremstillingserhvervene kan ikke opgøres for Ringkøbing-Skjern Kommune, hvorfor kommunen ikke indgår i gruppen af sammenligningskommuner.

Tilbagegang i antallet af virksomheder inden for de primære erhverv i Samsø Kommune

Antallet af virksomheder i fødevarerektoren er, ligesom beskæftigelsen, gået tilbage i Samsø Kommune. Tabel 3.2. viser, at fødevarerektoren bestod af 101 virksomheder i 2016, men at antallet er faldet til 93 i 2021. Det svarer til en nedgang på ca. 8 pct. Denne tilbagegang skyldes et fald i antallet af virksomheder inden for de primære erhverv.

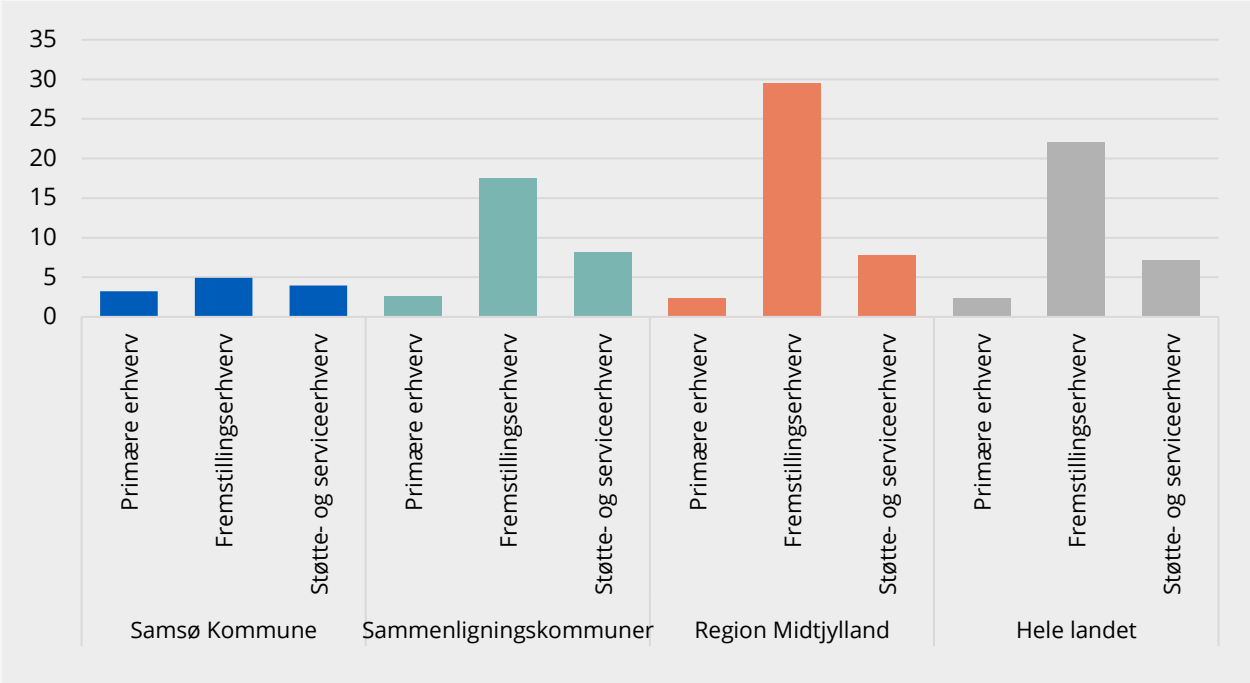
Figur 3.4. viser det gennemsnitlige antal fuldtidsjobs for virksomhederne i sektorens forskellige delområder i 2021. I figuren holdes Samsø Kommune op mod sammenligningskommunerne samt regionen og landet som helhed. I Samsø Kommune er virksomheder inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene markant mindre end i sammenligningskommunerne og resten af landet. Virksomhederne inden for fødevarerektoren i Samsø Kommune beskæftiger mellem 3 og 5 fuldtidsjobs i 2021. Forskellene er størst for fremstillingsvirksomhederne, der i gennemsnit beskæftiger mellem 18 og 30 fuldtidsjobs i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Tabel 3.2. Antal virksomheder i fødevarerektoren i Samsø Kommune, 2016-21

Delområde	2016	2019	2021	Ændring 2016-21 i pct.
Primære erhverv	70	68	62	-11,4%
Fremstillingserhverv	8	9	8	0,0%
Støtte- og serviceerhverv	23	23	23	0,0%
Fødevarerektoren i alt	101	100	93	-7,9%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.4. Antal fuldtidsjobs per virksomhed inden for fødevarerområdet, 2021

Note: Opgjort på arbejdssteder. Antal fuldtidsjobs inden for fremstillings- og støtte- og serviceerhverv er estimeret i 2021 for Skive Kommune. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Skive Kommune og Lemvig Kommune. Grundet manglende data indgår Ringkøbing-Skjern Kommune ikke i gruppen af sammenligningskommuner.

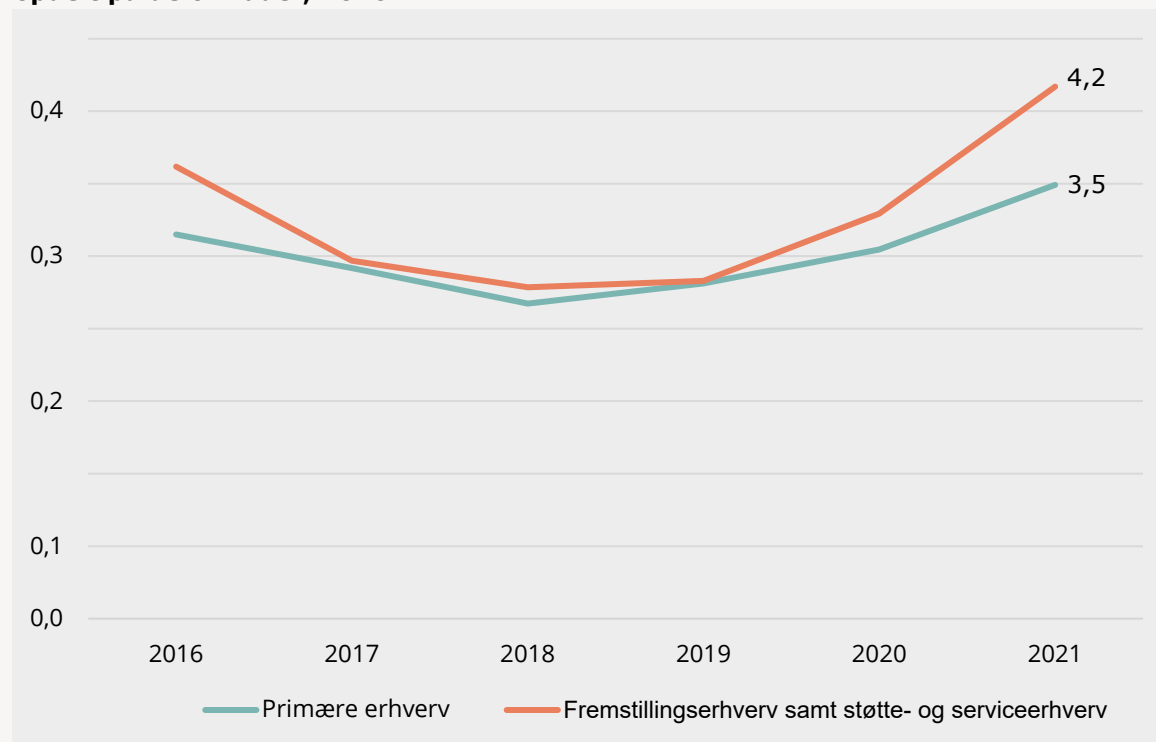

Stigende omsætning i fødevaresektoren

Virksomhedernes omsætning er en anden central indikator for fødevaresektorens udvikling og betydning lokalt. Figur 3.5. viser udviklingen i omsætningen for sektorens forskellige delområder i Samsø Kommune i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at omsætningen inden for delområderne faldt i den første halvdel af perioden, men at udviklingen vendte efter 2018, så delområdernes omsætning i 2021 er højere end i 2016.

Figur 3.6. viser udviklingen i omsætningen inden for fødevaresektoren samlet samt for delområderne i perioden 2016 til 2021. Grundet manglende data er det for sammenligningskommunerne kun muligt at opgøre udviklingen i sektorens samlede omsætning. Sektorens samlede omsætning er vokset med ca. 16 pct. i Samsø Kommune i perioden mod 2-9 pct. i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet. Herudover viser figuren, at Samsø Kommune har haft en højere omsætningsvækst indenfor alle delområder end regionen og hele landet.

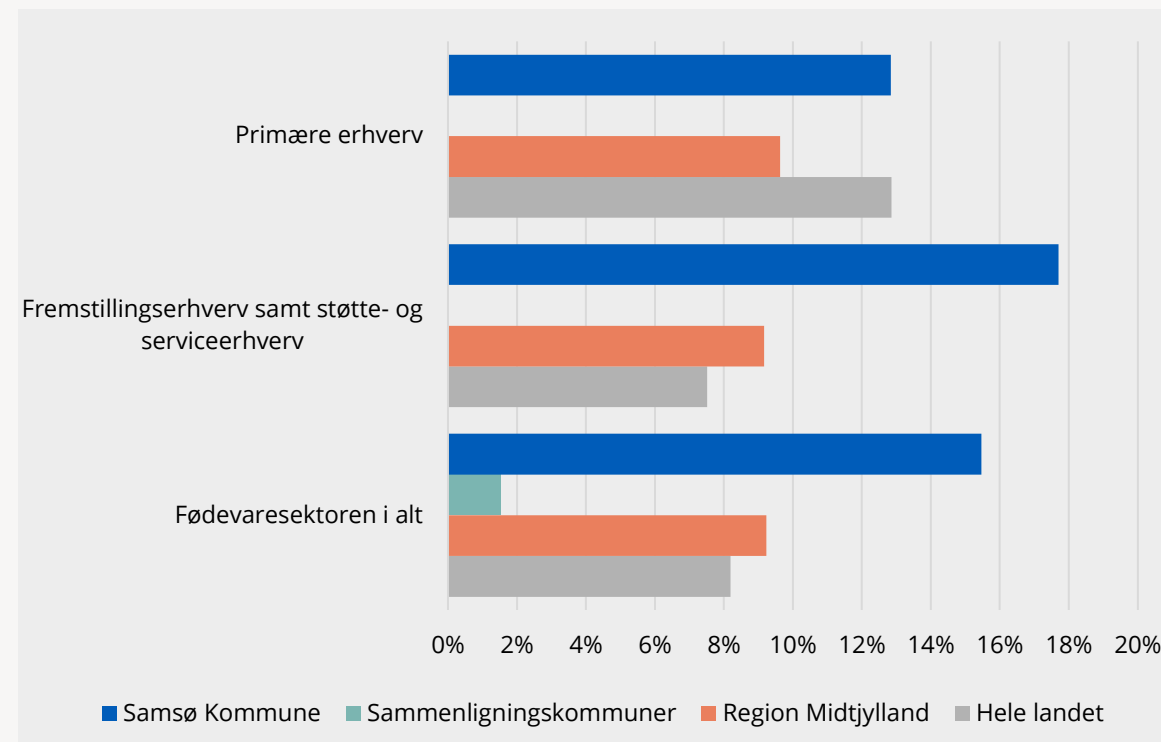
Figur 3.5. Fødevaresektorens omsætning (mia. kr. – 2016-priser) i Samsø Kommune opdelt på delområder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Opgjort i faste priser (2016-priser). Grundet manglende data er omsætningen for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene opgjort samlet.

Figur 3.6. Udvikling i omsætning inden for fødevaresektoren opdelt på delområder, 2016-21

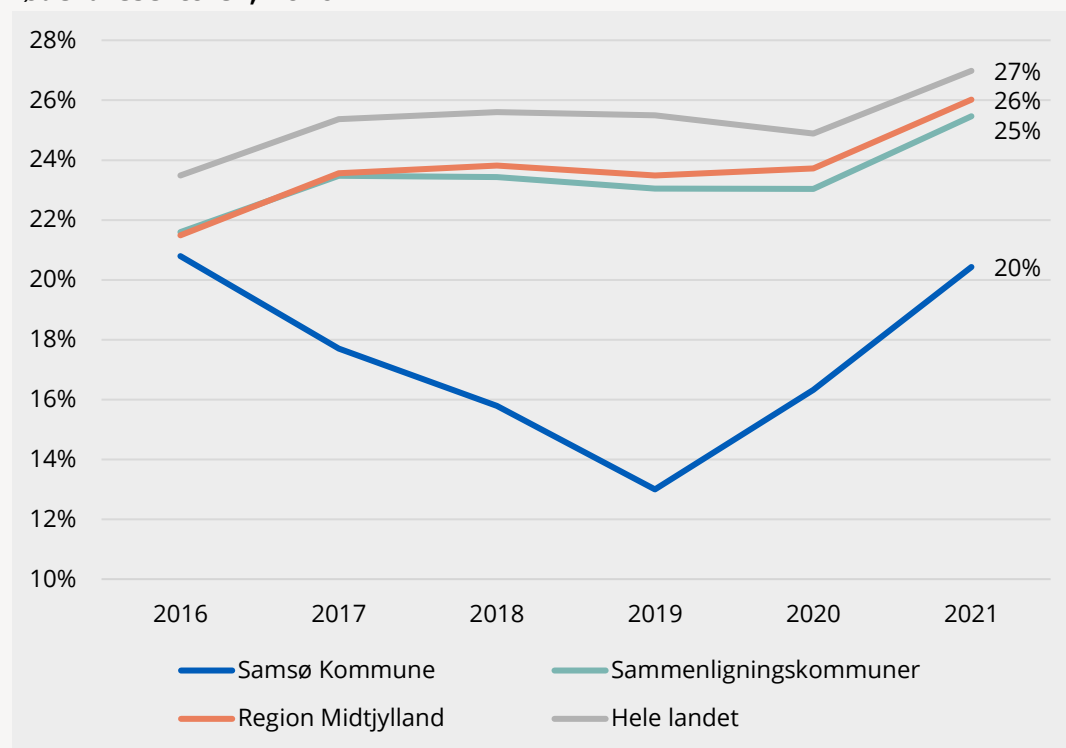
Note: Opgjort i faste priser (2016-priser). Omsætningen i 2020 inden for støtte- og serviceerhverv er estimeret for Lemvig Kommune. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Lemvig Kommune og Skive Kommune.

Færre eksportvirksomheder i Samsø Kommune end i resten af landet

Figur 3.7. viser andelen af eksportvirksomheder inden for fødevarerektoren i Samsø Kommune i perioden 2016 til 2021 holdt op mod sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. Samsø Kommune har gennem hele perioden haft en relativt lav andel af fødevarerirksomheder med eksport. I perioden 2016 til 2019 faldt andelen af eksportvirksomheder markant i Samsø Kommune fra 21 pct. til 13 pct. Udviklingen vendte dog i 2019, så andelen af fødevarerirksomheder med eksport i Samsø Kommune ligger på 20 pct. i 2021.

Figur 3.8. viser andelen af virksomheder med eksport inden for fødevarerektorens delområder som et gennemsnit for 2020 og 2021. Generelt er andelen af eksportvirksomheder højest inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene. Dette skyldes, at de primære erhverv hovedsageligt producerer varer/produkter, der indgår i produktionen af slutprodukterne, som fremstilles og sælges af de andre erhverv. Samsø Kommune har en lavere andel af eksportvirksomheder end sammenligningskommunerne, regionen og hele landet inden for alle delområder.

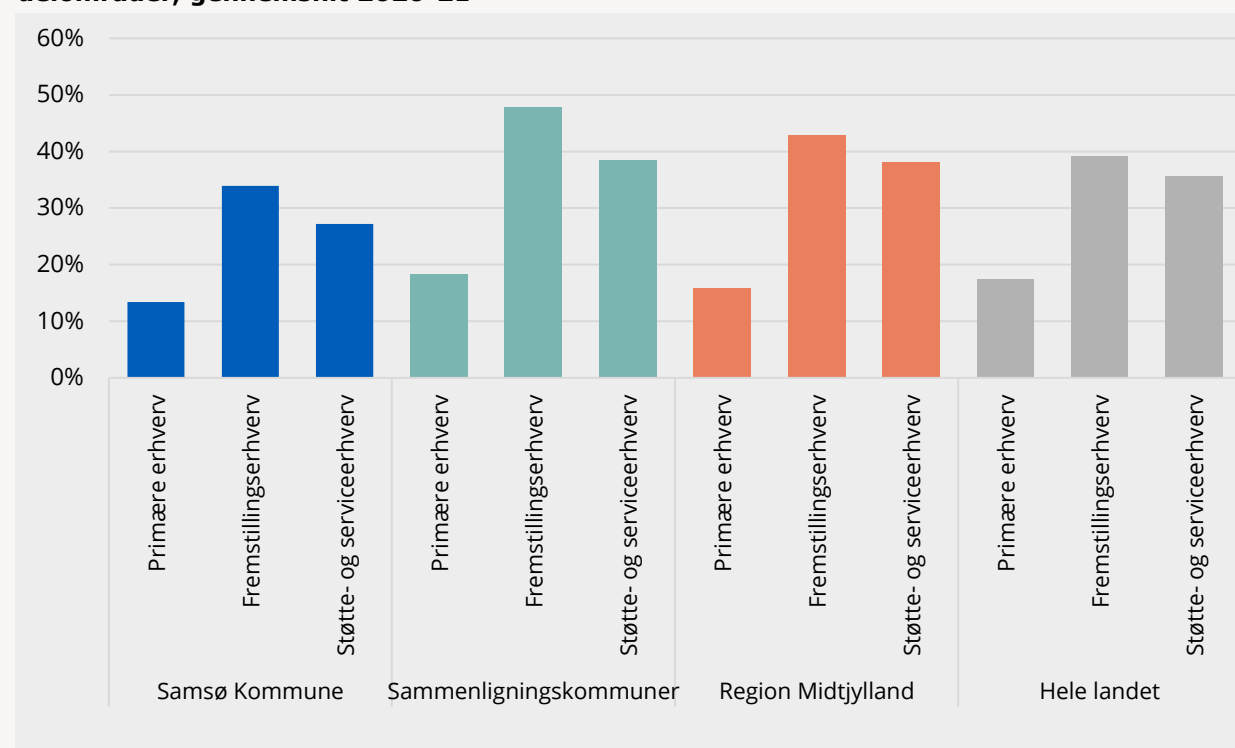
Figur 3.7. Udviklingen i andelen af virksomheder med eksport i fødevarerektoren, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Lemvig Kommune og Skive Kommune.

Figur 3.8. Andelen af virksomheder med eksport i fødevarerektoren opdelt på delområder, gennemsnit 2020-21

Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder. Sammenligningskommunerne omfatter Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Lemvig Kommune og Skive Kommune.

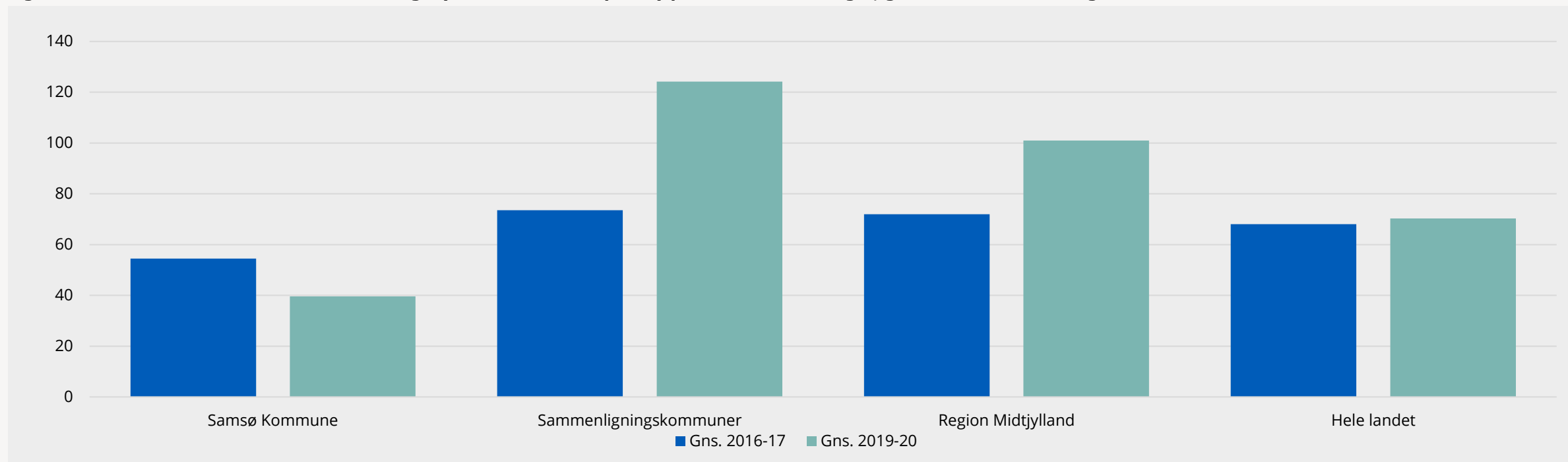

Faldende nettoinvesteringer i fødevaresektoren i Samsø Kommune

Figur 3.9. viser fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2016 til 2017 og 2019 til 2020 og illustrerer dermed i hvilken grad, sektorens virksomheder investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således et udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figuren viser, at fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. beskæftiget i Samsø Kommune er faldet i perioden fra ca. 55.000 kr. i 2016 til 2017 til ca. 40.000 kr. i 2019 til 2020. Til sammenligning er fødevaresektorens nettoinvesteringer i sammenligningskommunerne og hele regionen vokset, mens investeringerne har ligget nogenlunde konstant på landsplan.

Figur 3.9. Fødevaresektorens nettoinvesteringer(1.000 kr. – 2016-priser) pr. fuldtidsbeskæftiget, gennemsnit 2016-17 og 2019-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Det er ikke muligt at opgøre nettoinvesteringerne i Lemvig Kommune og Norddjurs Kommune i 2019 samt Struer Kommune i 2016. Grundet diskretioneringer i data er følgende kommuner udeladt i beregningen for hele landet: Albertslund, Egedal, Faxe, Glostrup, Holbæk, Hørsholm, Kalundborg, Lejre og Lyngby-Taarbæk kommuner. De primære erhverv er ikke omfattet af opgørelsen.

Initiativer og tiltag i Samsø Kommune for at understøtte fødevaresektoren

Fødevareerhvervets udvikling i kommunen

Fødevareproduktion er en del af øens DNA, hvilket er tydeligt om foråret, når de første Samsøkartofler graves op og får omtale i landsdækkende medier. Samme omtale får det ikke, når grøntsager fra Samsø året rundt fyldes på hylderne i dagligvarebutikker over hele landet. Det er dog en vigtig løbende forsyning af vitaminer til de store dagligvarekæder.

En del af råvarerne leveres ikke direkte, men forædles på øen, inden de sælges. Det sker på Danmarks eneste tilbageværende syltefabrik, men også i små specialiserede virksomheder. Her kommer løbende nye til, og iværksætterlysten er fortsat stor, således var der 17 deltagere på det seneste iværksætterkursus hen over årsskiftet 2022/2023.

Strategisk arbejde for fødevarer

I Erhvervs- og Bosætningsstrategien 2023-2027 er der to fokusområder, der har særlig relevans i forhold til fødevarer.

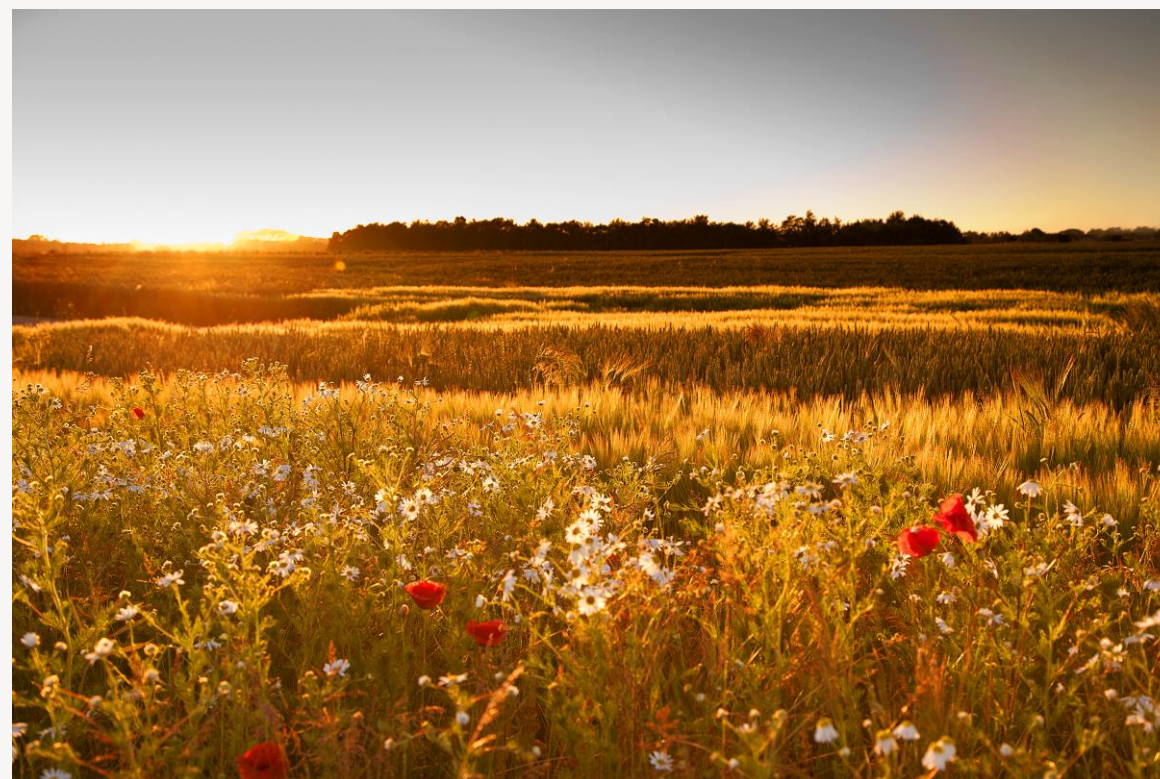
- Forsøgsprojekter og partnerskaber: Under overskriften 'fremtidens fødevareproduktion' er det intentionen at iværksætte forsøgsprojekter og indgå i partnerskaber, der kan bidrage til den grønne omstilling af fødevareproduktionen.
- Et andet fokusområde er 'Udvikling af arealanvendelse'.: Det er et fokusområde, hvor den fremtidige anvendelse af Samsøs 114,3 km² skal ses i sammenhæng med alt fra beskyttelse af vandressourcer over skovrejsning til de planmæssige forudsætninger for nye initiativer som f.eks. 'vertical farming'.

Initiativer som imødekommer udfordringer inden for fødevareerhvervet

- I Udviklingsstrategien for LAG Langeland, Læsø, Samsø og Ærø er fødevareproduktion specifikt nævnt som et kendt forretningsområde under målet med erhvervsudvikling. Det vil således være muligt for fødevareproducenterne at søge tilskud til initiativer, der kan bidrage til fortsat udvikling.

Initiativer som understøtter udvikling inden for fødevareerhvervet

- Fødevareproduktionen brandes og anvendes til at tiltrække gæster til øen, så turismeerhvervet og fødevareproducenter kobles og gensidigt kan berige hinanden. Det sker f.eks. ved den årlige konkurrence med kåring af Danmarks bedste kartoffelmad og ved den årlige råvarefestival.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Samsø Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen ved at vise jobudviklingen og erhvervsspecialiseringen på brancheniveau samt beskæftigelsen fordelt på virksomhedernes størrelse.

Afslutningsvis kigger afsnittet dels på, hvor meget den udenlandske arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse, og dels på brugen af efter- og videreuddannelse.

Stor stigning i den private beskæftigelse i 2021

En central indikator for udviklingen i erhvervspræstationerne i en kommune er udviklingen i den samlede private jobskabelse.

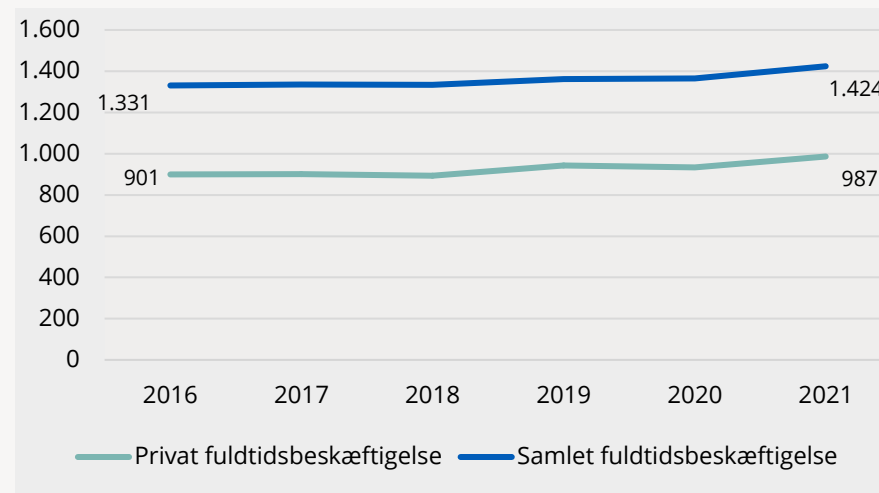
Figur 4.1. viser, at den private fuldtids-beskæftigelse i Samsø Kommune er steget med 86 årsværk fra 2016 til 2021, svarende til en stigning på 9,6 pct.

Figur 4.2. viser, at væksten i Samsø Kommune har været større end i regionen og hele landet i den samme periode.

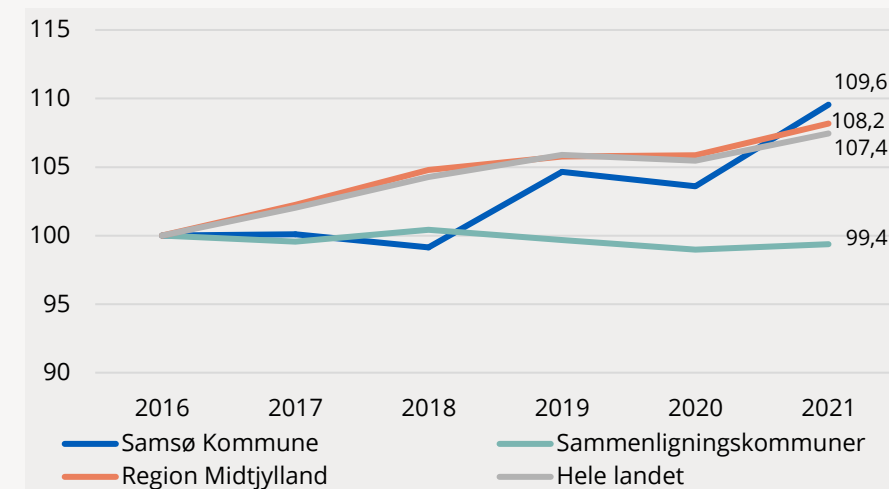
For at belyse jobudviklingen det seneste år viser Figur 4.3. den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse (fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere) fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022.

Figuren viser, at beskæftigelsen i Samsø Kommune er præget af store udsving hen over året pga. meget sæsonarbejde inden for landbrug og turisme men at beskæftigelsen samlet set har været stabil fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022.

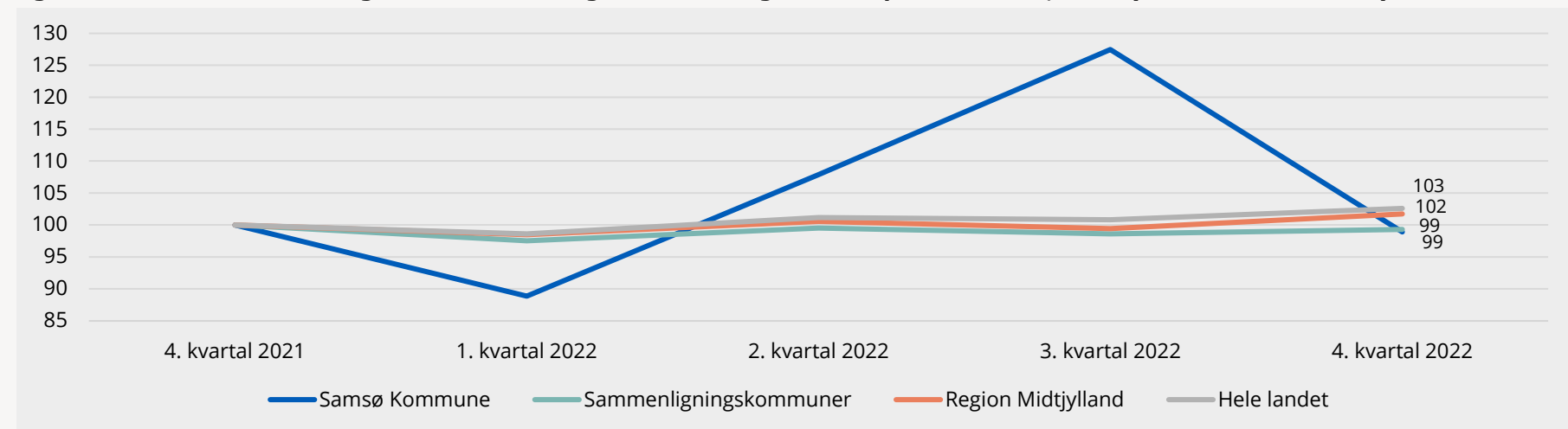
Figur 4.1. Udvikling i den private og samlede fuldtids-beskæftigelse, 2016-21

Figur 4.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2016=100)

Figur 4.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor, 2022 (4. kvartal 2021=100)

Kilde: Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 4.1. og 4.2.) og jobindsats.dk (for figur 4.3.). Sammenligningskommuner omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune & Skive Kommune. I figur 4.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

Landbrug samt hoteller og restauranter præger erhvervsstrukturen

Tabel 4.1. giver et overblik over, hvordan den private beskæftigelse er fordelt på brancher, samt udviklingen på brancheniveau siden 2016. Den viser, at landbrug mv. er den største branche i Samsø Kommune målt på antallet af fuldtidsjobs. Derudover er hoteller og restauranter også blandt de toneangivende brancher i Samsø Kommune. De største specialiseringer findes også inden for disse brancher i 2021 til trods for et fald i antallet af jobs inden for landbrug, skovbrug og fiskeri i perioden 2016 til 2021. Herudover viser tabellen, at der har været en markant vækst inden for hoteller og restauranter, transport og engroshandel.

Tabel 4.1. Antal private fuldtidsjobs, jobvækst 2016-21 samt erhvervsmæssig specialisering, opdelt på brancheniveau

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2016-21 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2016-21 (pct.)	Specialisering, 2021
	2016	2021			
Øvrige	218	199	-9%	10%	0,5
Landbrug, skovbrug og fiskeri	226	198	-12%	-2%	5,8
Hoteller og restauranter	95	145	53%	-1%	3,8
Detailhandel	95	105	11%	3%	1,0
Bygge og anlæg	93	97	5%	17%	1,0
Engroshandel	33	76	130%	4%	0,9
Transport	41	69	68%	3%	1,2
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	43	39	-8%	8%	1,4
Rådgivning, forskning og udvikling	27	33	22%	14%	0,5
Kultur og fritid	14	19	37%	10%	1,2
Reklame og øvrig erhvervsservice	17	6	-64%	8%	0,3
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	0	0	0%	7%	0,0
Metalindustri	0	0	0%	-4%	0,0
Alle brancher	901	987	10%	7%	1

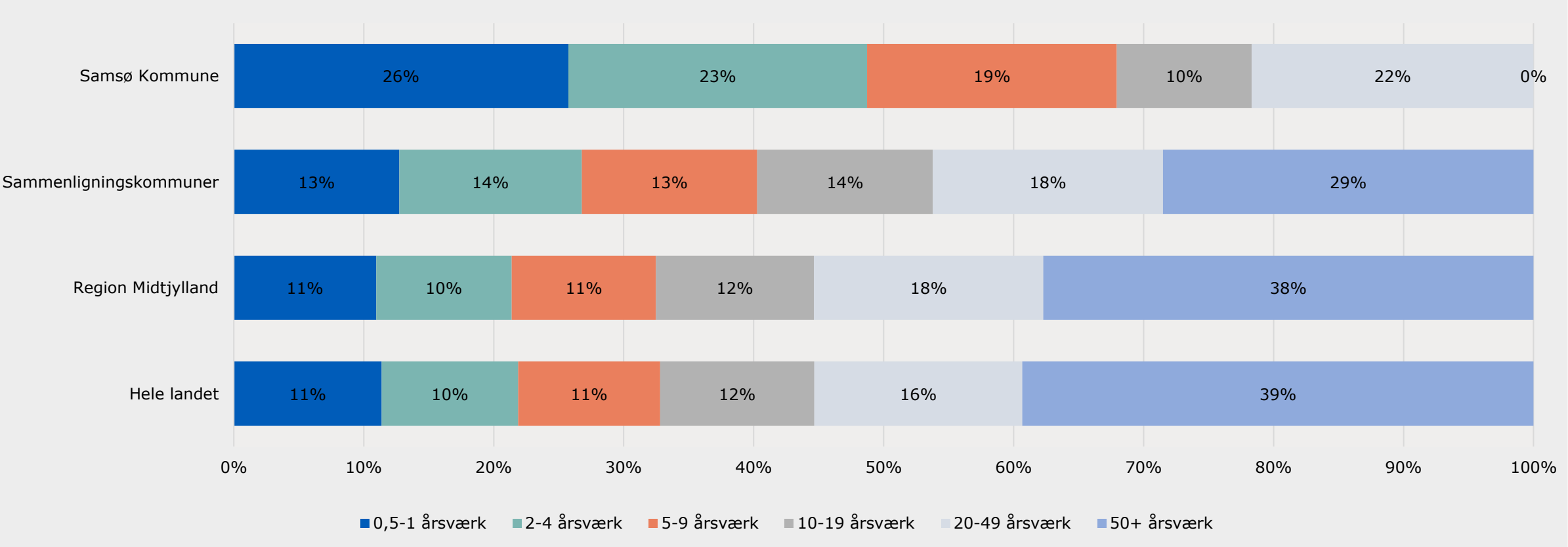
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rødt angiver, at væksten har været negativ. Andre serviceydelser mv., ejendomshandel og udlejning, finansiering og forsikring, forlag, tv og radio, olieraffinaderier mv., operationel service, private velfærdsinstitutioner, råstof, energi og forsyning mv., sundhedsvæsen, tekstil og træ mv., tele, IT og information og undervisning er lagt sammen som øvrige på grund af diskretioneringer.

Mange beskæftigede i mindre virksomheder i Samsø Kommune

Figur 4.4. viser, hvordan den private fuldtidsbeskæftigelse er fordelt på forskellige virksomhedsstørrelser i 2021.

Det fremgår, at mindre virksomheder med under 10 årsværk står for en markant højere andel af den private beskæftigelse i Samsø Kommune end i sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet. I Samsø Kommune arbejder 68 pct. af de privat fuldtidsbeskæftigede i virksomheder med under 10 årsværk, hvorimod denne andel er 32 pct. i Region Midtjylland som helhed. Omvendt er der ikke virksomheder med over 50 årsværk i Samsø Kommune.

Figur 4.4. Privat fuldtidsbeskæftigelse fordelt på virksomhedsstørrelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

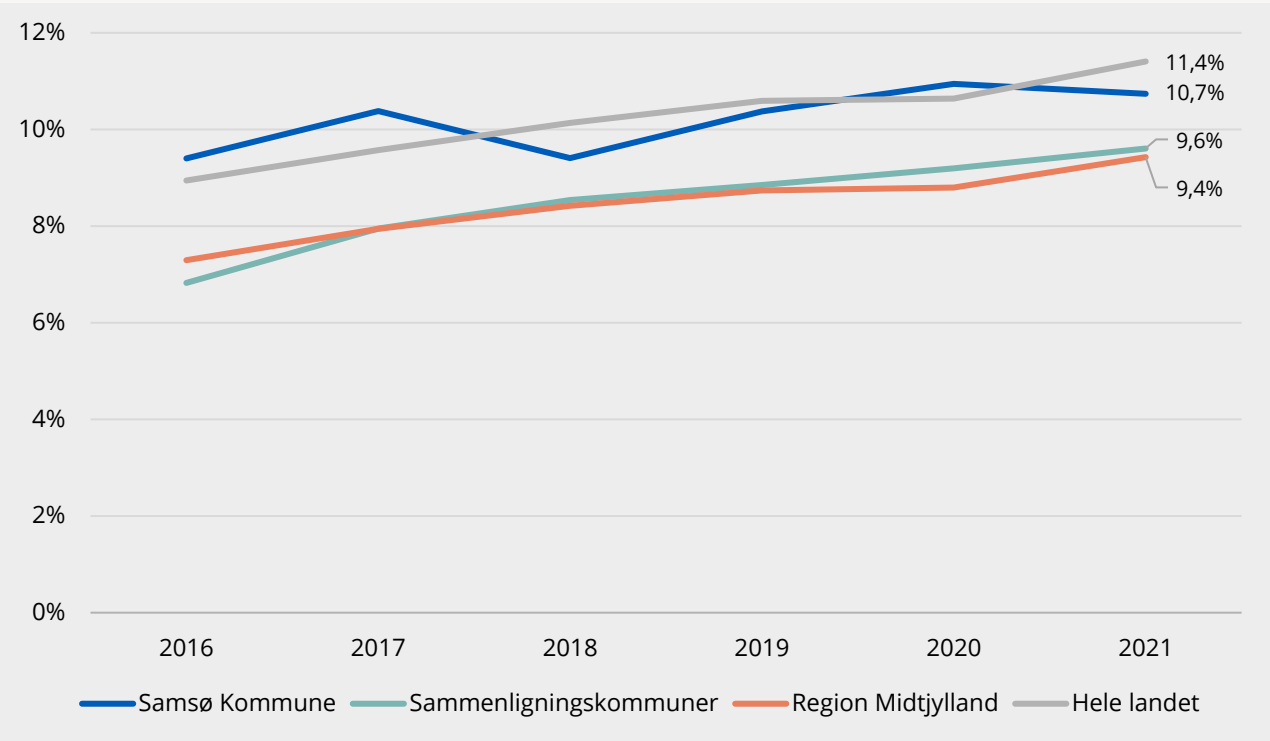
Høj andel af udenlandske medarbejdere og faldende deltagelse i VEU

Adgangen til udenlandsk arbejdskraft er vigtig for mange virksomheders mulighed for at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Samtidig kan udenlandsk arbejdskraft bidrage med supplerende kompetencer og viden om udenlandske markeder, der kan styrke virksomhedernes udviklingsmuligheder. Udover adgang til udenlandsk arbejdskraft bidrager løbende opkvalificering af arbejdsstyrken i form af voksen- og videreuddannelse også til virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Figur 4.5. viser, at andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor i Samsø Kommune lå på 10,7 pct. i 2021, hvilket er over niveauet i sammenligningskommunerne og regionen som helhed.

Tabel 4.2. viser, at der både i Samsø Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet er sket et fald i andelen der har deltaget i voksen- og efteruddannelse fra perioden 2016 til 2018 og til perioden 2019 til 2021. Det fremgår endvidere, at andelen, der deltog i voksen- og efteruddannelse, var højere i Samsø Kommune end i regionen og hele landet.

Figur 4.5. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 4.2. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2016-21

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2016-18	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2019-21
Samsø Kommune	14,5%	10,0%
Sammenligningskommuner	14,2%	10,3%
Region Midtjylland	11,9%	8,9%
Hele landet	11,6%	8,9%

Note: Tabel 4.2 viser personer i aldersgruppen 25-74 år.

5

Iværksætteri og virksomhedsbestand

Dette afsnit fokuserer på tilgangen og frafaldet af virksomheder i Samsø Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelsesraten blandt de nye virksomheder.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2017.

Endelig viser afsnittet den samlede udvikling i virksomhedsbestanden i Samsø Kommune.

Lavere etableringsrate i Samsø Kommune end i regionen som helhed

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

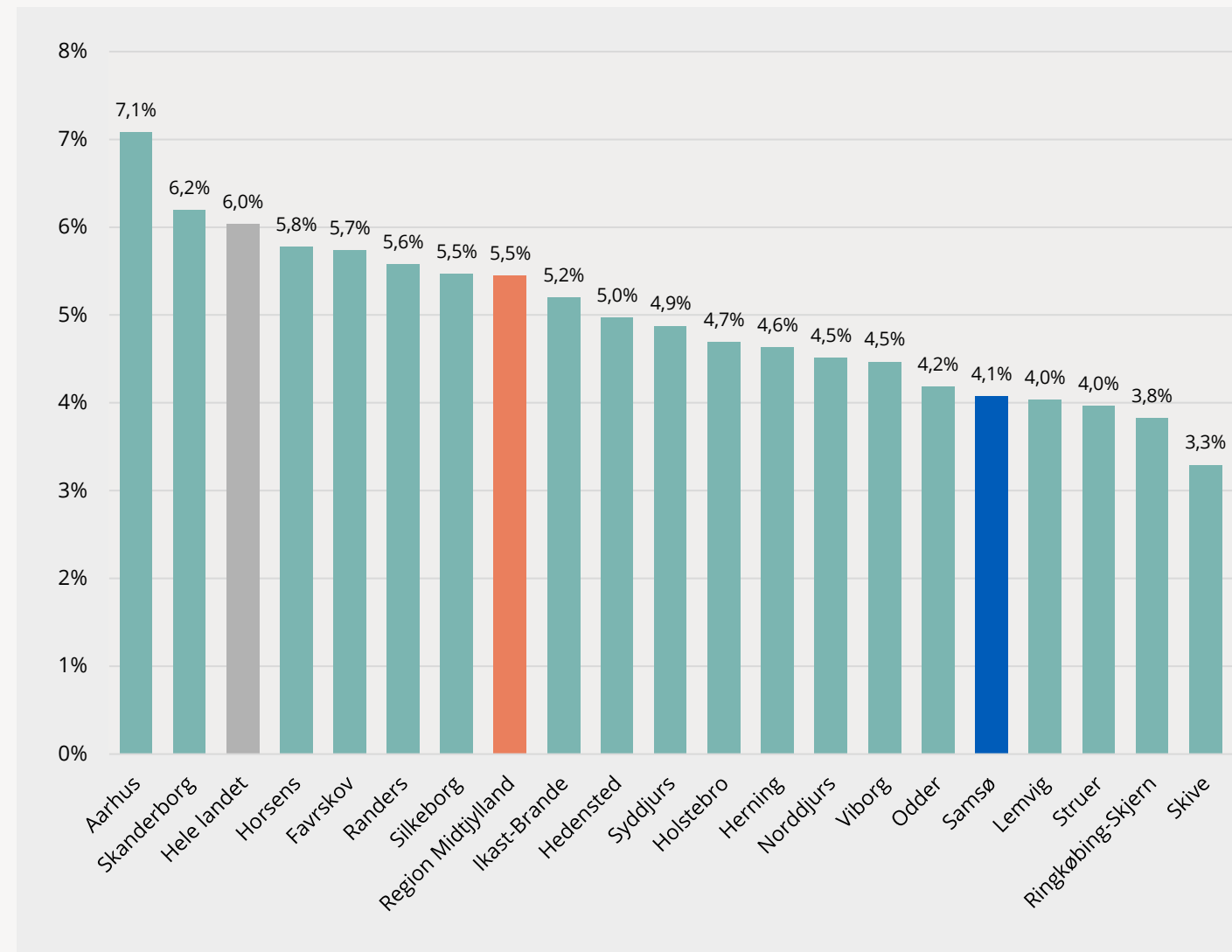
Figur 5.1. viser etableringsraten i de midtjyske kommuner i 2021 sammenholdt med regions- og landsgennemsnittet.

Som det fremgår, ligger etableringsraten i Samsø Kommune i 2021 lavere end både regions- og landsgennemsnittet.

Figuren viser også, at Aarhus Kommune havde den højeste etableringsrate på 7,1 pct.

Figur 5.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand

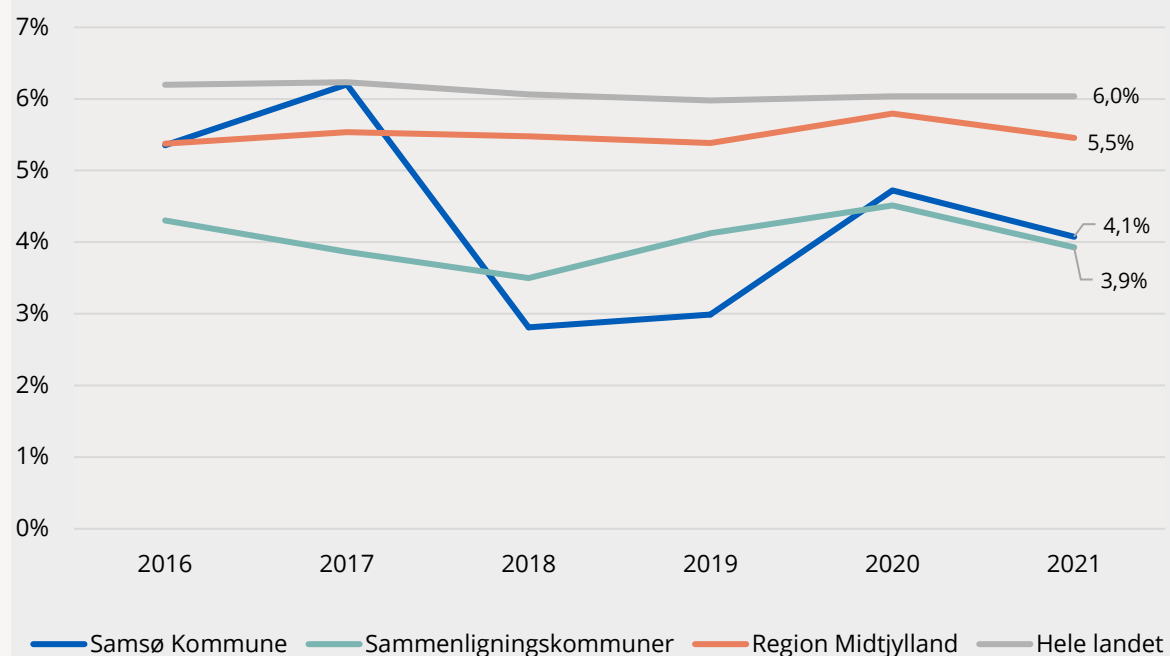
Fald i etableringsraten fra 2020 til 2021

Figur 5.2. viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2016 til 2021 for Samsø Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Det fremgår, at etableringsraten i Samsø Kommune er steget fra 2019 til 2020, men dernæst faldet lidt igen fra 2020 til 2021.

Den samme udviklingstendens kan imidlertid ses i sammenligningskommunerne, og etableringsraten i Samsø Kommune ligger således på niveau med sammenligningskommunerne i 2021.

Figur 5.2. Udvikling i etableringsraten, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand.

Sammenligningskommuner omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune og Skive Kommune

Mange iværksættere inden for hoteller og restauranter

Endvidere er branchefordelingen af de nye virksomheder i en kommune interessant. Tabel 5.1. viser iværksættervirksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2020 til 2021.

Det fremgår, at der i Samsø Kommune er etableret flest virksomheder inden for hoteller og restauranter i perioden fra 2020 til 2021, hvor en fjerdedel af alle iværksætterne i Samsø Kommune tilhører denne branche. Denne andel er markant højere end i resten af landet. Derudover er der mange iværksættere inden for finansiering, forsikring og ejendomme i Samsø Kommune.

Omvendt er der relativt få iværksættere inden for bygge og anlæg i Samsø Kommune relativt til hele regionen.

Tabel 5.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2020-21

Branche	Samsø Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Hoteller og restauranter	25%	6%	5%	6%
Finansiering, forsikring og ejendomme	15%	11%	12%	9%
Vidensservice	13%	10%	14%	16%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	12%	14%	9%	8%
Operationel service	10%	12%	9%	9%
Detailhandel	9%	11%	9%	8%
Bygge og anlæg	6%	17%	14%	15%
Engroshandel	6%	3%	3%	3%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	3%	6%	9%	9%
Industri	0%	5%	4%	4%
Information og kommunikation	0%	3%	7%	8%
Transport	0%	3%	4%	5%
I alt	100%	100%	100%	100%

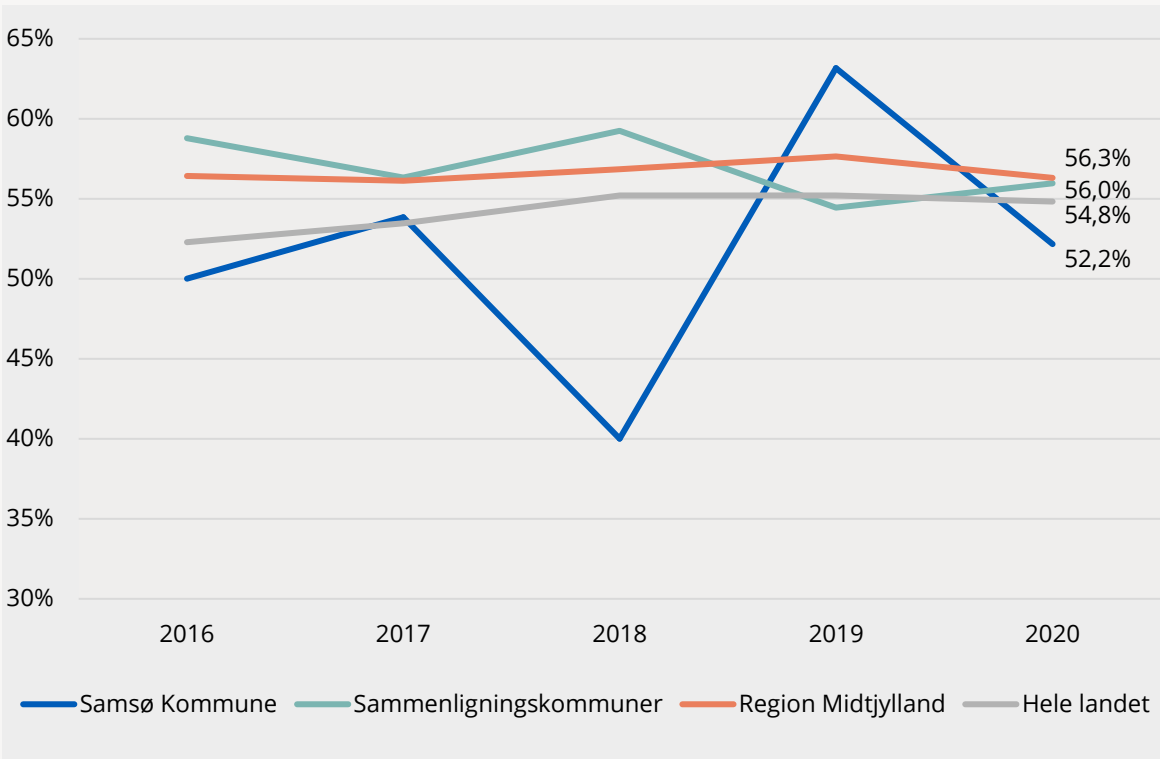
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
 Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst branche er ikke medtaget.

Store udsving i overlevelsesraterne

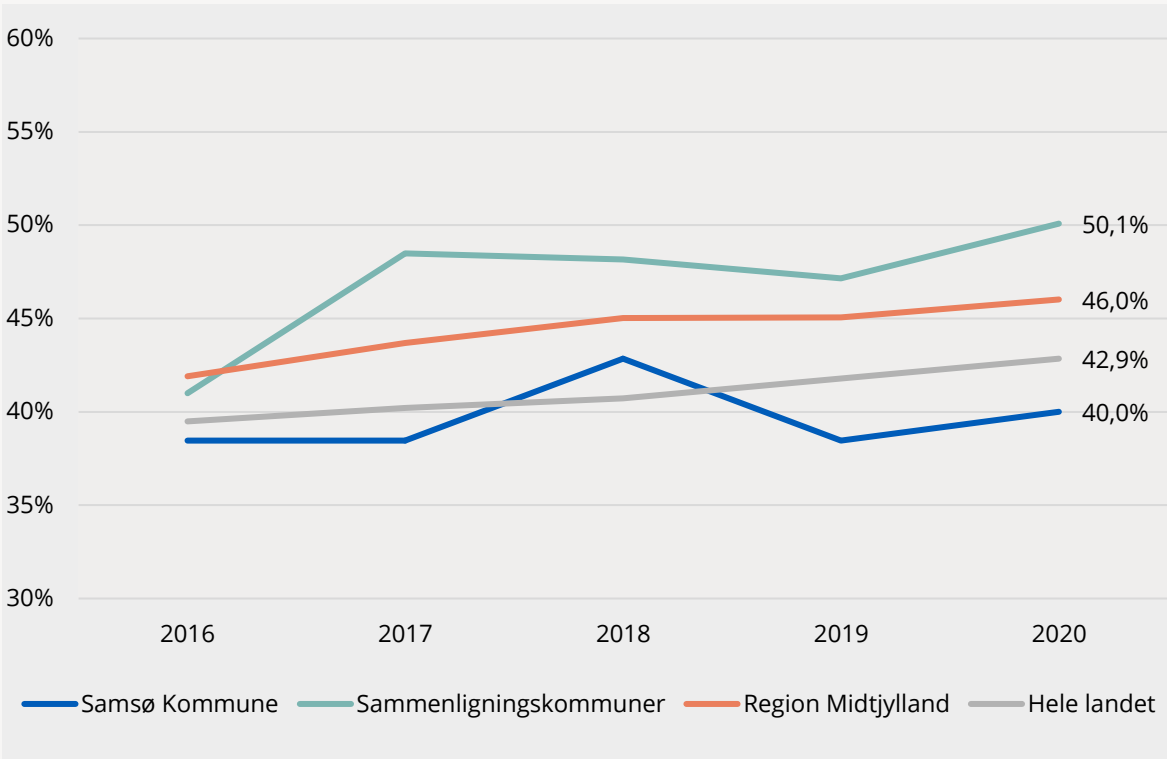
En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsesraten, det vil sige andelen af iværksættervirksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figur 5.3. og 5.4. viser overlevelsesraterne henholdsvis tre- og fem år efter etablering for iværksættere i henholdsvis Samsø Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Det fremgår, at Samsø Kommune har store udsving i overlevelsesraterne i perioden, og at både den tre- og femårige overlevelsesrate generelt er lavere end i resten af landet (dog med undtagelse af den treårige overlevelsesrate i 2019).

Figur 5.3. Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2016-20

Figur 5.4. Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Danmarks Statistik har justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesraterne i sidste års rapport.

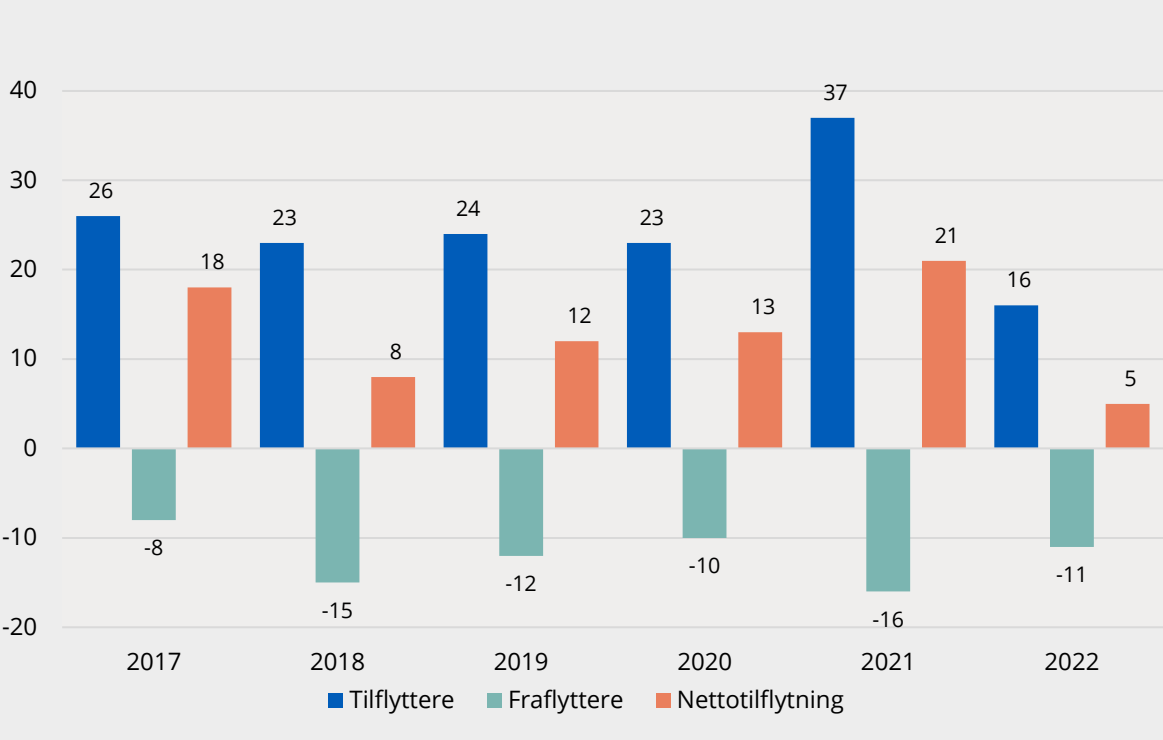
Nettoflytning af virksomheder til Samsø Kommune

Et andet vigtigt pejlemærke for erhvervsvilkårene er omfanget af til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 5.5. viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen til Samsø Kommune fra 2017 til 2022.

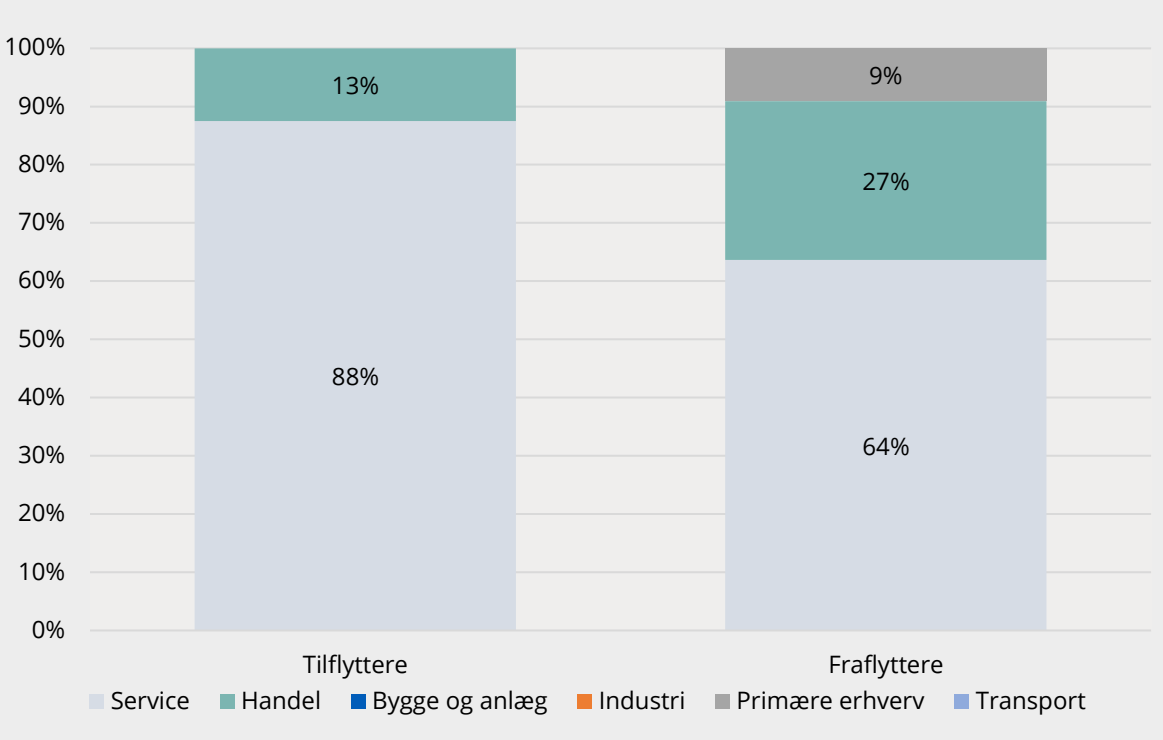
Figuren viser, at Samsø Kommune har haft en positiv nettotilflytning (tilflyttede minus fraflyttede virksomheder) i alle årene fra 2017 til 2022, hvilket resulterede i en samlet nettotilflytning på 77 virksomheder.

Figur 5.6. viser de til- og fraflyttede virksomheder i 2022 fordelt på hovedsektorer. Det fremgår, at der blandt tilflytterne er en større andel af virksomheder inden for service end blandt fraflytterne, hvor der omvendt er en større andel af virksomheder inden for primære erhverv og handel.

Figur 5.5. Til- og fraflytning af virksomheder i Samsø Kommune, 2017-22

Figur 5.6. Til- og fraflytning fordelt på sektorer i Samsø Kommune, 2022

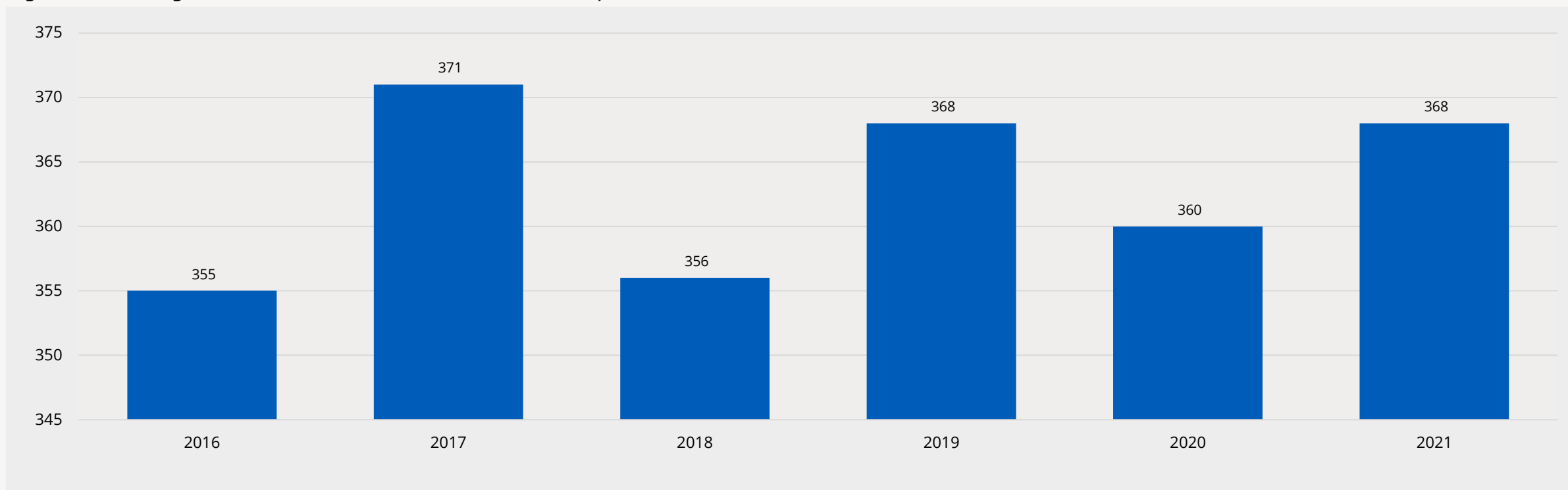
Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS, mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder, mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side. En virksomhed tælles kun med én gang, uanset om virksomheden er flyttet til eller fra kommunen flere gange i perioden.

Stigning i antallet af virksomheder i Samsø Kommune

Opsummerende viser Figur 5.7. udviklingen i antallet af virksomheder i Samsø Kommune. Udviklingen i virksomhedsbestanden er således en sammenfattende indikator, der både rummer tilgangen af iværksættere, frafaldet pga. konkurser og virksomhedslukninger samt nettotilflytningen af etablerede virksomheder.

Figuren viser, at antallet af virksomheder i Samsø Kommune er steget med 13 over den samlede femårige periode, hvilket svarer til en stigning på 3,6 pct. Det fremgår, væksten skiftevis er steget og faldet fra år til år i perioden 2016 til 2021.

Figur 5.7. Udvikling i antal reelle virksomheder i Samsø Kommune, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet (afhængig af branche), som svarer til mindst et halvt årsværk.

Få gazeller i Samsø Kommune

Endelig giver nedenstående Tabel 5.2. et overblik over, hvordan den samlede virksomhedsbestand, iværksættere og gazeller i Samsø Kommune fordeler sig på hovedsektorer. Gazellevirksomheder er virksomheder, der opfylder bestemte kriterier for vækst defineret af Dagbladet Børsen.

Det fremgår, at de 368 virksomheder på Samsø udgør 0,5 pct. af alle virksomhederne i Region Midtjylland, og at iværksætterne fra Samsø Kommune udgør 0,4 pct. af alle regionens iværksættere. Der var i 2020 en gazellevirksomhed i Samsø Kommune.

Tabellen viser også, at størstedelen af iværksætterne i Samsø Kommune er inden for servicesektoren.

Tabel 5.2. Virksomheder, iværksættere og gazeller i Samsø Kommune fordelt på sektorer, 2021

Sektor	Reelle virksomheder	Iværksættere	Gazeller
Bygge og anlæg	32	1	0
Handel	82	2	0
Primære erhverv	74	1	0
Service	160	11	1
Transport	7	0	0
Industri	13	0	0
I alt	368	15	1
Andel af Region Midtjylland	0,5%	0,4%	0,1%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og Børsens Gazelleliste 2022.

For at en virksomhed kan betegnes som en gazellevirksomhed skal den opfylde en række krav:

- Virksomheden skal minimum have en omsætning på 1 mio. kr. eller komme ud med et bruttoresultat på 0,5 mio. kr. det første år, der måles fra.
- Virksomheden skal være et ApS eller A/S. Dog kan pengeinstitutter også deltage uanset virksomhedsform.
- Virksomheden skal minimum have offentliggjort fire regnskaber og have oplevet vækst i omsætning (bruttoresultat) i hvert eneste af de fire regnskabsår.
- Den samlede sum af det primære resultat i virksomheden skal være i plus, men må godt være negativt ét år.
- Virksomheden skal som minimum have fordoblet sin omsætning gennem de fire seneste regnskabsår.

Kilde: Børsen

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan virksomheder i Samsø Kommune formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og deres fordeling på brancher.

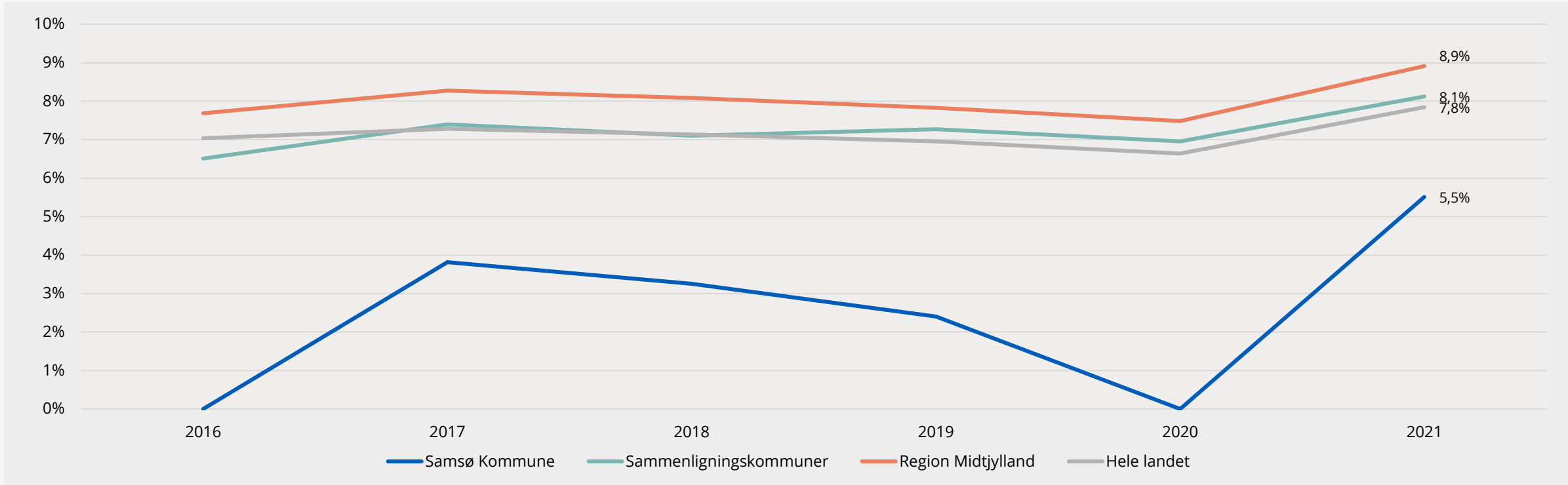
Derefter fokuserer afsnittet på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

Få vækstvirksomheder i Samsø Kommune

Figur 6.1. viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2016 til 2021. I forhold til gazellebegrebet (afsnit 5) er kravene til den samlede vækst i virksomheden lavere i nedenstående samtidig med, at der kun ses på en treårig periode (se noten). Omvendt fokuserer opgørelsen af vækstvirksomheder kun på de erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk i form af erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

Det fremgår, at Samsø Kommune har haft få vækstvirksomheder, og derfor er der ikke observationer for 2016 og 2020 (skyldes regler for diskretionering hos Danmarks Statistik). I 2021 er 5,5 pct. af virksomhederne i Samsø Kommune vækstvirksomheder. Det er den største andel for perioden 2016 til 2021.

Figur 6.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv.

I figur 6.1 er der på grund af diskretioneringer ikke tal for andelen af vækstvirksomheder i 2016 og 2020. I figur 6.2 er der ikke tal for Samsø kommune på grund af diskretioneringer.

Sammenligningskommuner omfatter: Lemvig Kommune, Struer Kommune, Norddjurs Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune og Skive Kommune

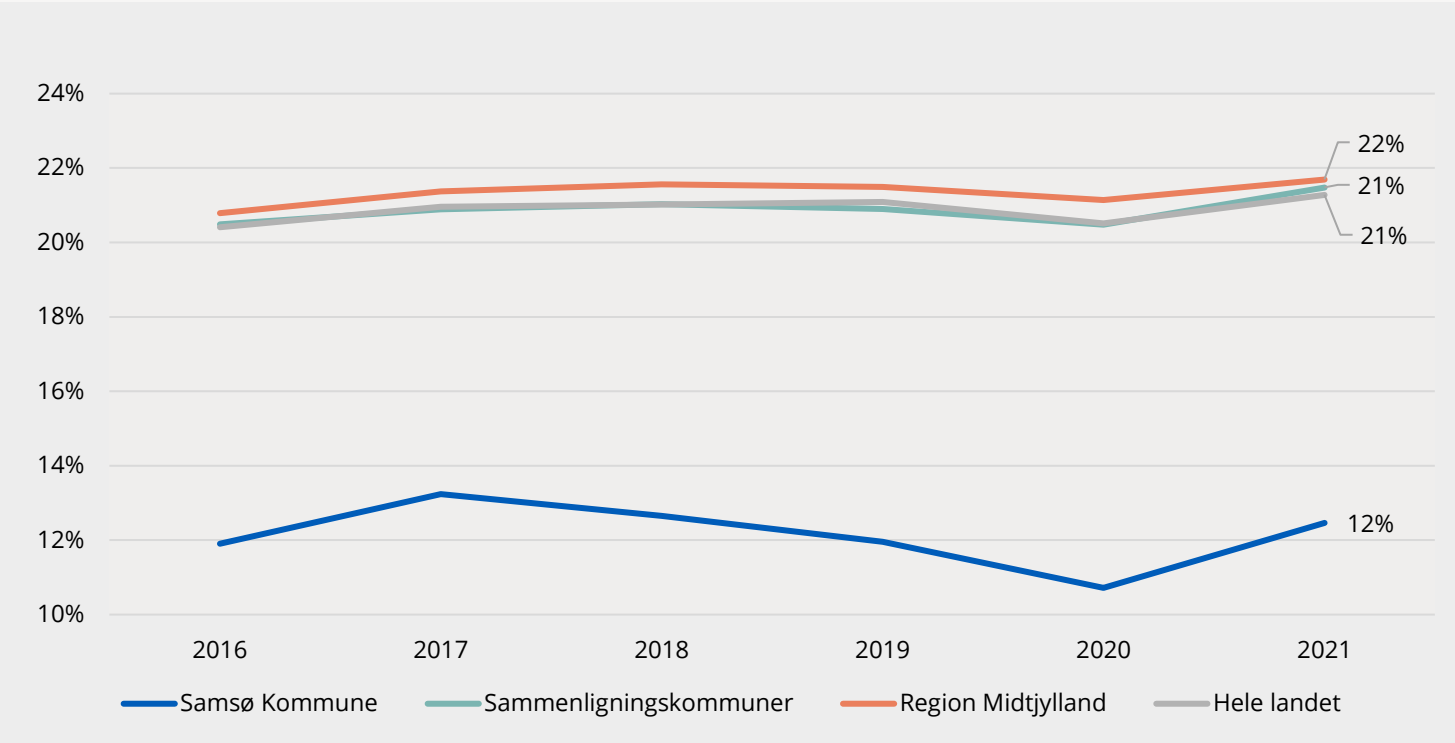
Lav andel af eksportvirksomheder på Samsø

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figur 6.2. viser udviklingen i andelen af eksportvirksomheder fra 2016 til 2021.

I 2021 er andelen af eksportvirksomheder i Samsø Kommune 12 pct., hvilket er væsentligt lavere end i sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og resten af landet har Samsø Kommune. Det hænger i høj grad sammen med Samsø Kommunes erhvervsstruktur, der er præget af mange små virksomheder og en specialisering inden for erhverv, der sælger lokalt eller til andre danske virksomheder.

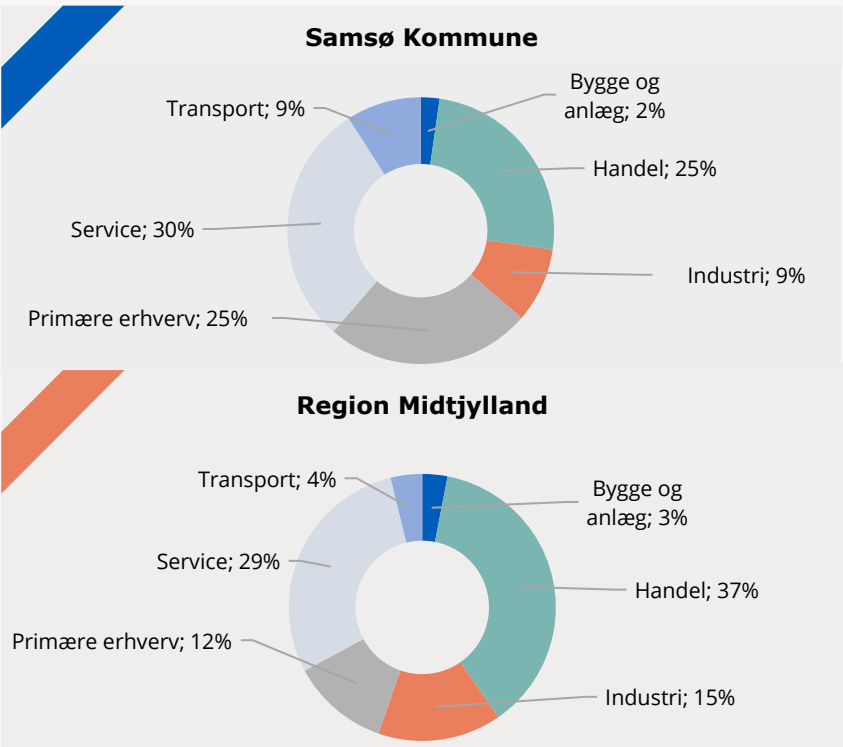
Figur 6.3. viser, at en relativt stor andel af Samsø Kommunes eksportvirksomheder kommer fra de primære erhverv i forhold til hele regionen. Derimod udgør handelssektoren en større andel af eksportvirksomhederne i regionen som helhed.

Figur 6.2. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 6.3. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2021

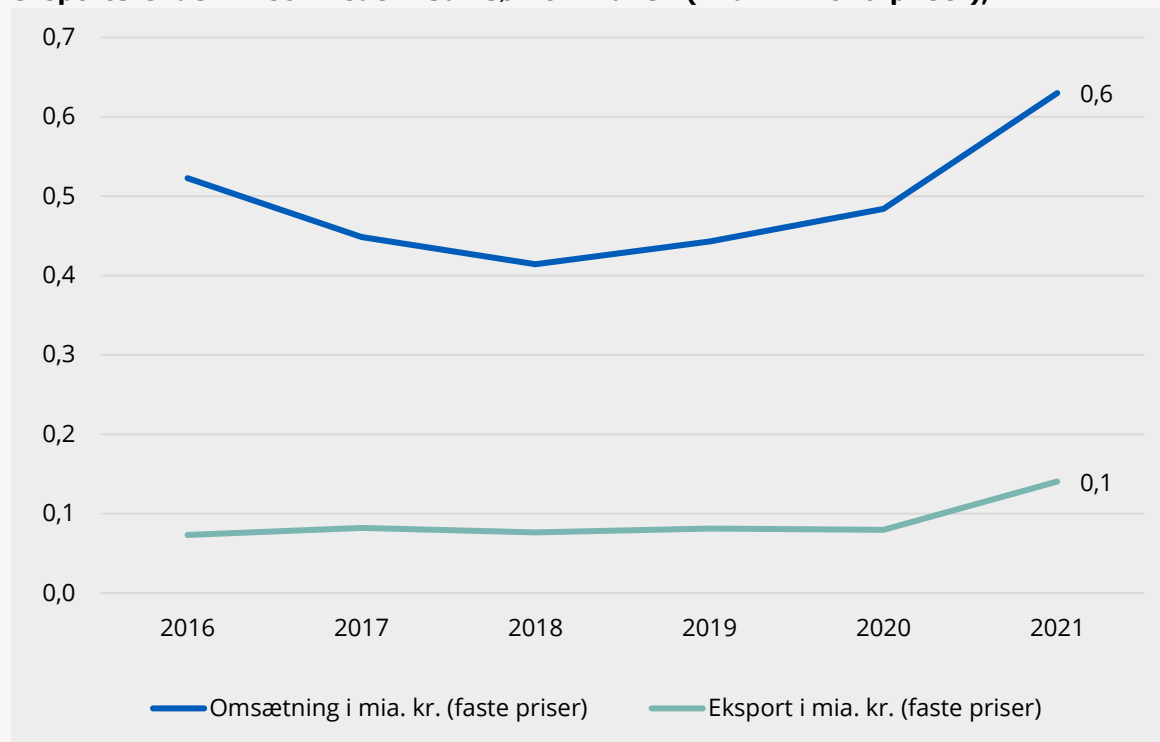
Lav, men stigende eksportværdi fra 2020 til 2021

Mens analysen på forrige side gav et billede af hvor mange virksomheder, der eksporterer, giver Figur 6.4. og 6.5. et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt eksporterende virksomheder i perioden 2016 til 2021. Samtidig viser Figur 6.4. udviklingen i den samlede omsætning blandt private virksomheder med eksport.

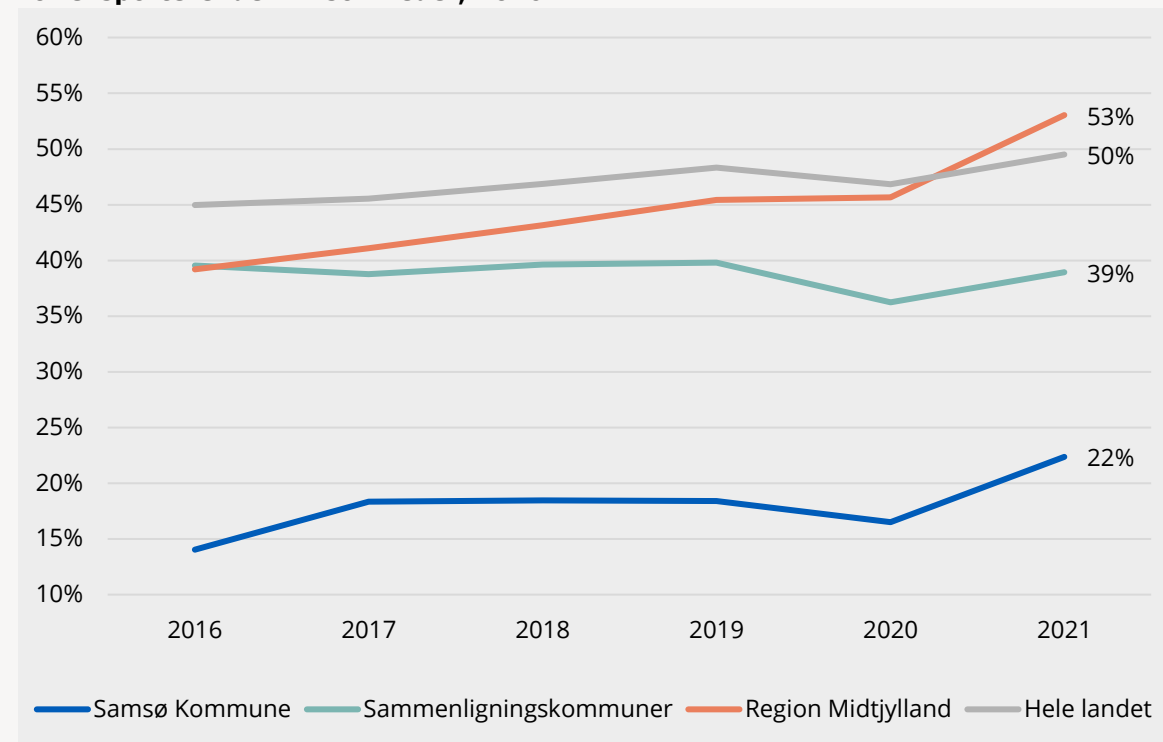
Figur 6.4. viser, at den samlede eksportværdi i Samsø Kommune. Fra 2016 til 2020 lå eksportværdien stabilt på lidt under 100 mio. kr., hvorefter den er steget en smule i 2021.

Herudover viser Figur 6.5., at eksportens andel af de eksporterende virksomheders samlede omsætning ligger betydeligt lavere i Samsø Kommune end i sammenligningskommunerne, regionen og hele landet, men at denne andel er steget fra 17 pct. i 2020 til 22 pct. i 2021. Samlet viser analysen dog, at eksport fylder relativt lidt for virksomhederne i Samsø Kommune.

Figur 6.4. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Samsø Kommune i (mia. kr. 2016-priser),

Figur 6.5. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning for eksporterende virksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrasket indenlandsk salg. Opgjort i faste priser (2016-priser). Eksportværdi og omsætning er opgjort på kommuneniveau på baggrund af arbejdsstedernes placering.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

7

Profilanalyse - Highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også, hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til profilanalyse 2023.

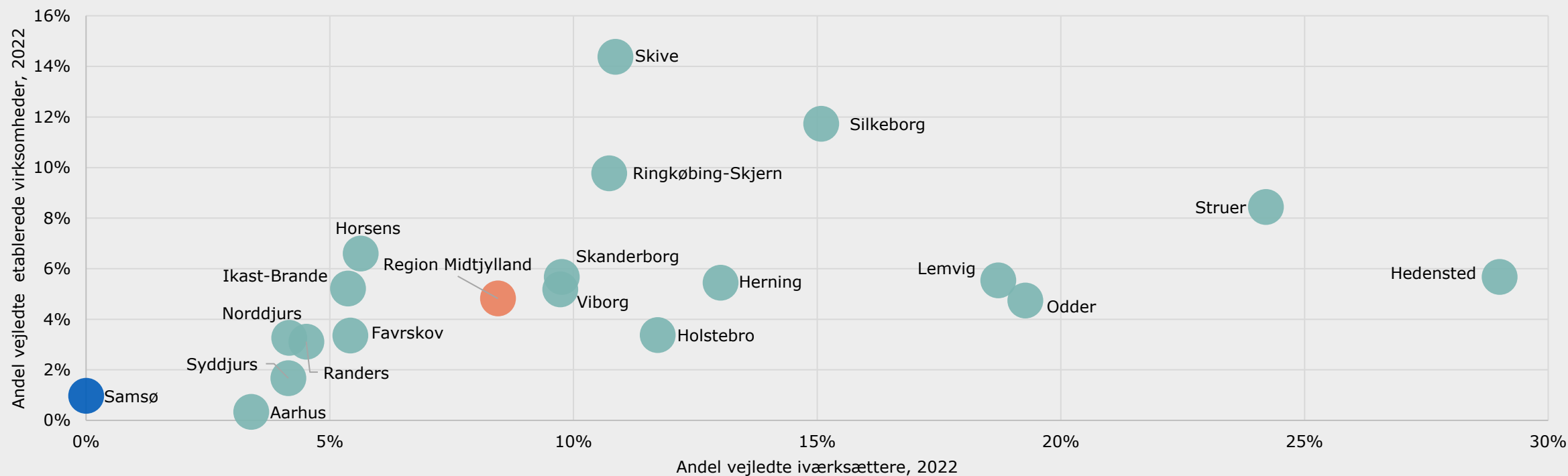
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figur 7.1. giver et overblik over andelen af henholdsvis iværksættere og etablerede virksomheder, der modtog vejledning i den lokale erhvervsservice i 2022 for alle de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at 0 pct. af iværksætterne og 1 pct. af de etablerede virksomheder i Samsø Kommune er blevet vejledt i 2022, hvilket er under niveauet for Region Midtjylland som helhed.

Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Deltagelse i netværk, arrangementer mv. er ikke omfattet af figuren.

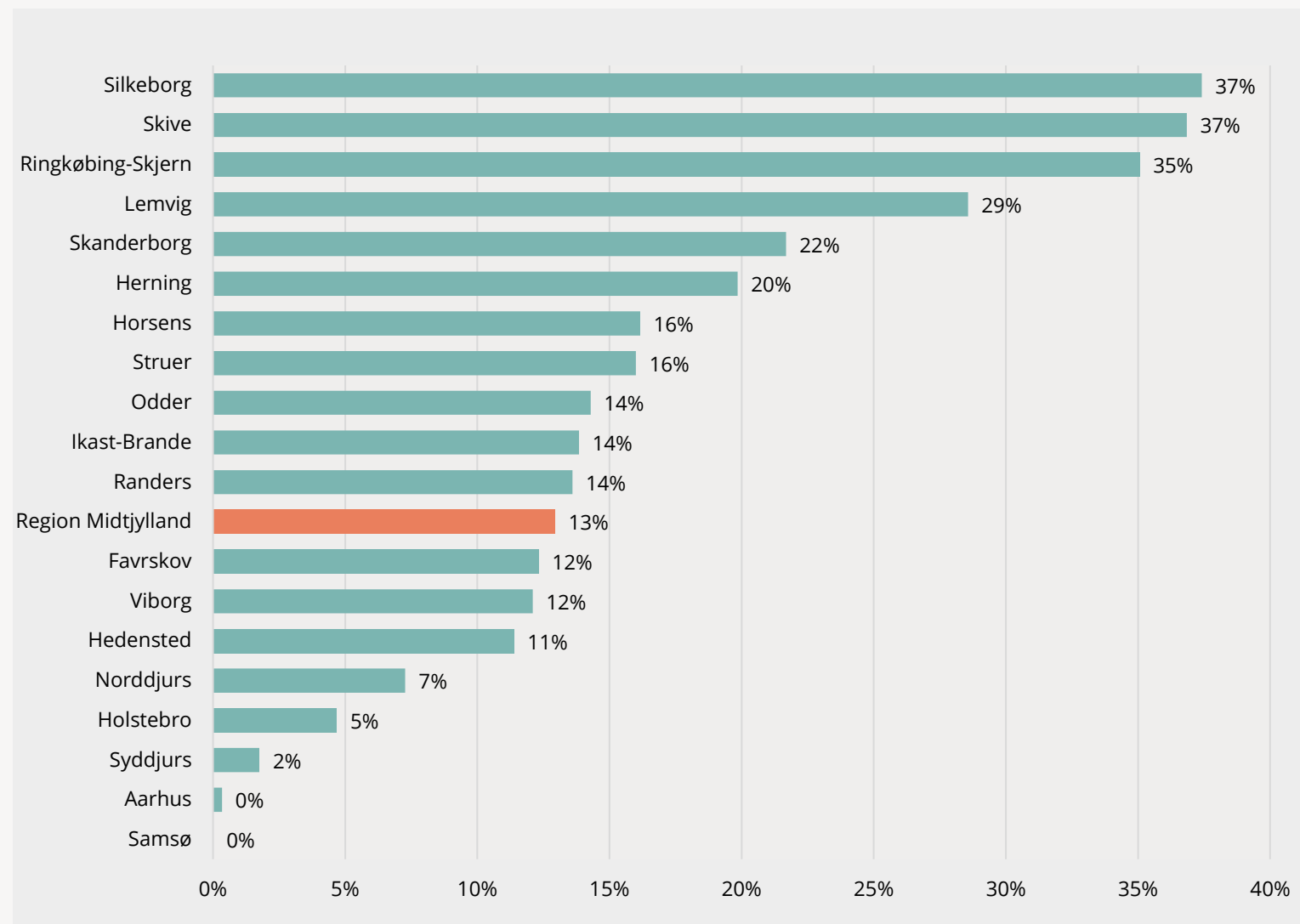
Figur 7.1. Andel, der har modtaget lokal vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

Figur 7.2. Andelen af vejledte virksomheder i vækstlaget i den lokale erhvervsservice, 2022

Figur 7.2. viser andelen af virksomhederne fra vækstlaget (se note), der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at ingen af de få virksomheder i vækstlaget i Samsø Kommune har modtaget lokal vejledning i 2022.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra lokal erhvervsservice.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

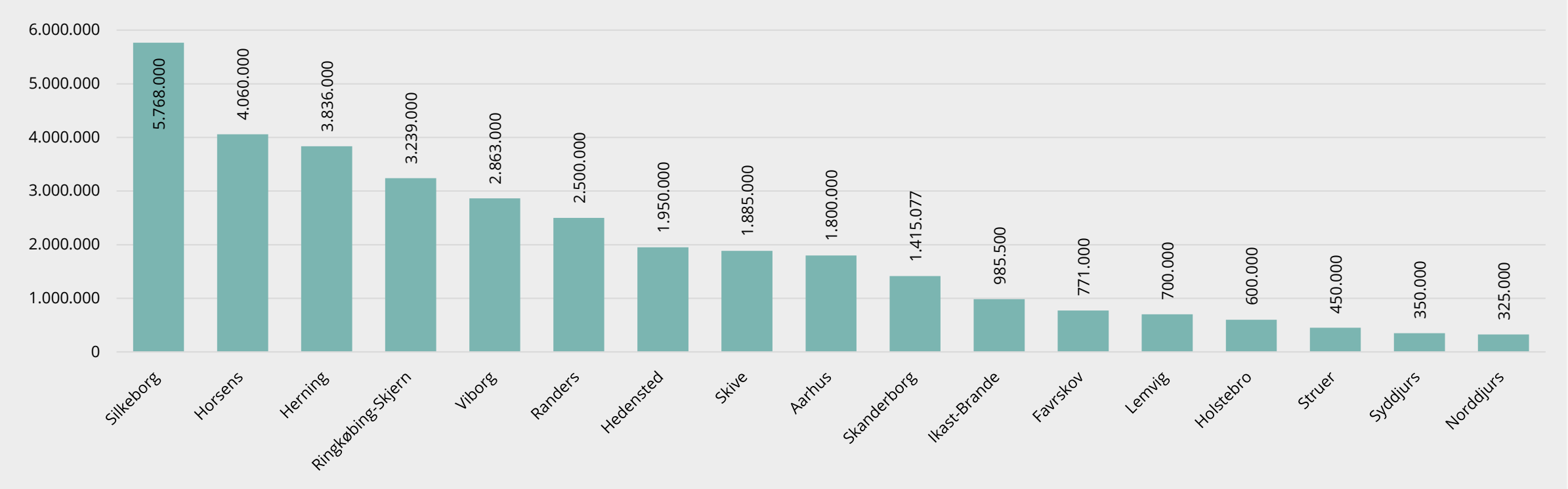
Kommunal bevilling til operatøren af lokal erhvervsservice

Omfanget af lokalt vejledte virksomheder bør vurderes i forhold til de ressourcer, som hver kommune har til rådighed til lokal erhvervsservice. Det er op til den enkelte kommune at beslutte, hvor mange midler der skal afsættes til lokal erhvervsservice.

Figur 7.3. viser størrelsen af bevillingen til den lokale erhvervsserviceoperatør, der i nogle kommuner er Erhvervshus Midtjylland og i andre kommuner et lokalt erhvervsråd. Operatøren kan også være en enhed i forvaltningen.

Beløbene er oplyst af de enkelte kommuner og dækker i nogle kommuner primært over udgifter til vejledning af førstartere, iværksættere og virksomheder, mens de i andre kommuner også dækker over udgifter til bredere erhvervsfremmeprojekter. Beløbene er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Figur 7.3. Kommunal bevilling (kr.) til operatør af lokal erhvervsservice, 2022

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra lokal erhvervsservice.
Note: Der er ikke oplysninger om Odder og Samsø Kommuner.

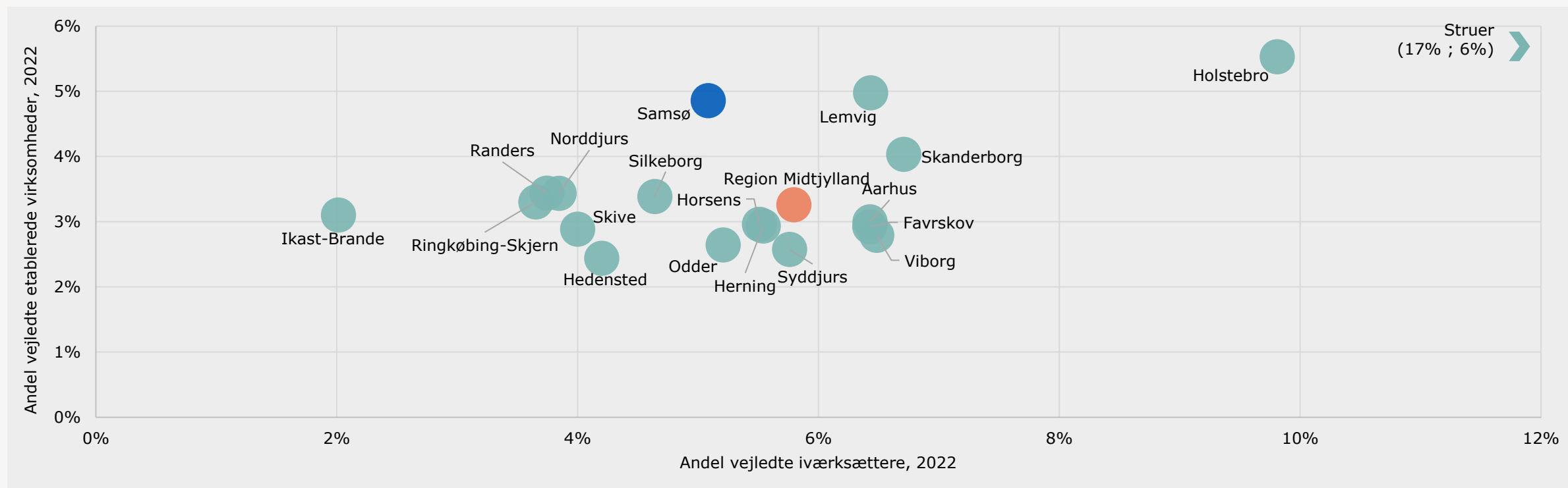
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figur 7.4. giver et overblik over andelen af virksomheder, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at 5 pct. af iværksætterne i Samsø Kommune har modtaget specialiseret vejledning, hvilket er tæt på regionsgennemsnittet på 6 pct. Andelen af vejledte etablerede virksomheder ligger ligeledes på 5 pct., og er dermed højere end andelen på 3 pct. for Region Midtjylland som helhed.

Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb, er ikke omfattet af figuren.

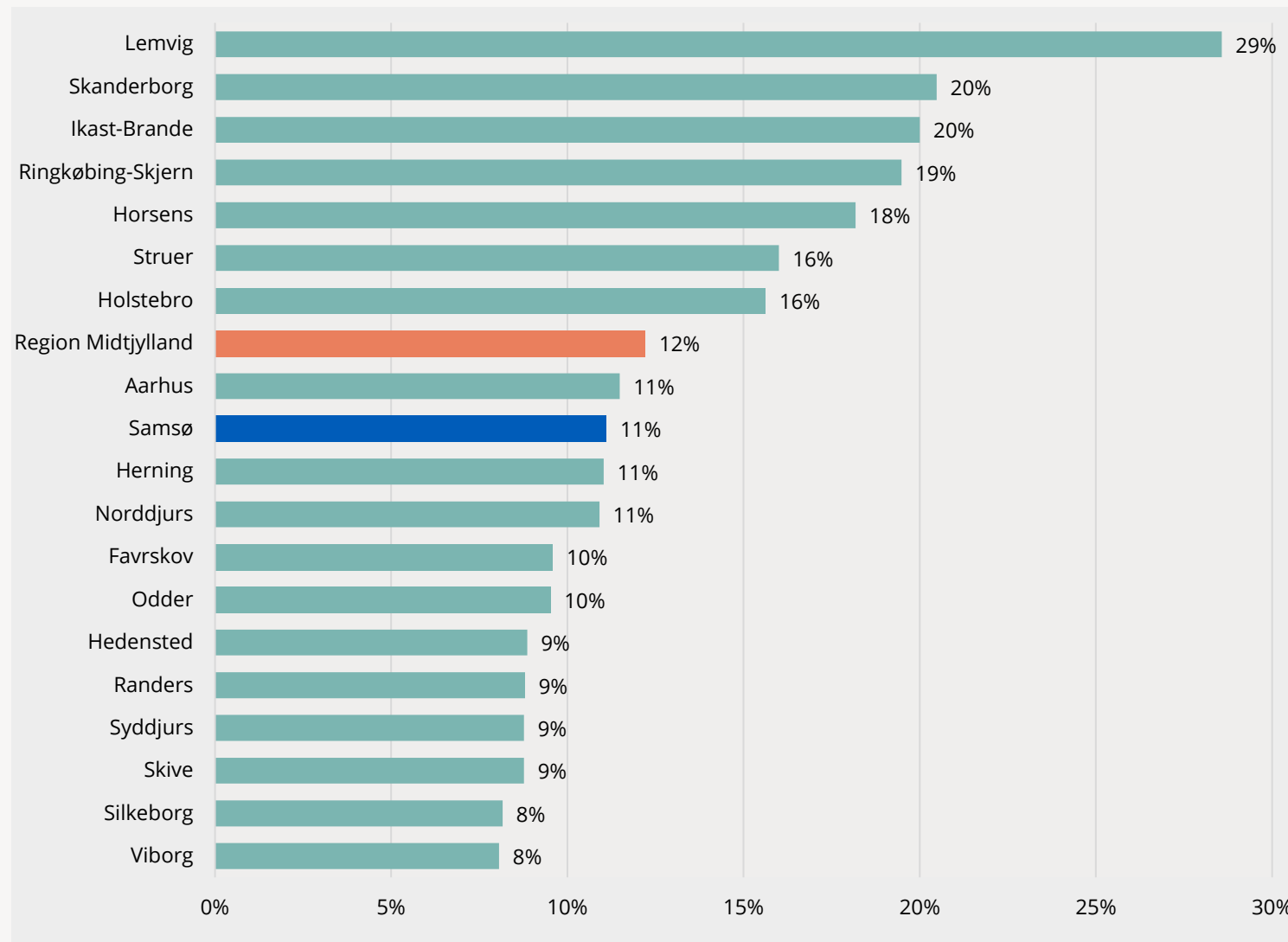
Figur 7.4. Andel, der har modtaget specialiseret vejledning i 2022, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 7.5. Andel af vejledte virksomheder i vækstlaget i den specialiserede erhvervsservice, 2022

Figur 7.5. viser hvor mange virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland.

I Samsø Kommune blev der i 2022 ydet specialiseret vejledning til 11 pct. af vækstlaget, hvilket er tæt på regionsgennemsnittet på 12 pct.

Igen skal det understreges, at det lave antal vækstvirksomheder i Samsø Kommune gør den opgjorte andel følsom for, hvorvidt enkeltvirksomheder modtager vejledning.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2019 til 2021 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, juni 2023.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.